

Taciturnam. ^{apertate}

approbatum semel reprobari non potest 148. 13
quod semel placuit amplius dissolvere non debet p. 29. num. 4.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

L. 9
M. 5 10

Index Disputationum hoc in Volumine

- 1 Taubmanni ~~Collegii~~ ^{Disputationum} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1.
2 Dehmanni ^{Synopsis} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 237.
3 Sveri collegium ^{Fendale} pag. 341.
4 Taubmanni ~~Collegii~~ ^{epitome} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 519.
5 Molano de iure ^{Morum} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 545.
6 Alarum de Re ^{militari} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 599.
7 Syll de ^{Pacificatione} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 687.
8 Adami de iure ^{sepulchra} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 751.
9 Wadig de ^{dominio} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 85.
10 Nungur de ^{executione} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 881.
11 Kellm de ^{commerciorum} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 921.
12 Kellm de ^{Re} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 921.
13 Wagner de ^{differentiis} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1067.
14 Ernestus ad ^{l. un. ff. de} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1147.
15 Beyer de ^{Fideiussoribus} ~~Disputationum ^{Disput. 4.} pag. 1155.
16 Frangin de ^{origine} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1175.
17 Rapp de ^{Curatoribus} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1199.
18 Weßner ^{Disputationes} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1225.
19 Kramm de ^{Rhetorice} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1239.
20 Falz de ^{Donationibus} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1255.
21 Neander de ^{delictis} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1275.
22 Bunsard de ^{emtionem} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1299.
23 Linder de ^{Partu} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1325.
24 Krause de ^{crimine} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1339.
25 Langfort ^{triga} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1353.
26 Linder ^{inventarium} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1363.
27 Metz ^{deas} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1371.
28 Neander ^{terras} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1399.
29 Bartleb de ^{usufructu} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1475.
30 Thomas de ^{beneficio} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1505.
31 Kellm de ^{quatuor} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1563.
32 Böhmer de ^{Republika} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1597.
33 Borchmann de ^{legibus} ~~Disputationum~~ ^{Disput. 4.} pag. 1631.~~

- 34 *Lausabach de factis*, pag. 1657.
 35 *Lausabach de heredi*, pag. 1681.
 36 *Lausabach de delictis*, pag. 1701.
 37 *Disputa de iurisdictione* eundem finis, objecto et medijs, pag. 1753.
 38 *Engelke de iure tutelarum*, pag. 1777.
 39 *Sistorig de tractu commodati*, pag. 1801.
 40 *Widmich de Tutoribus*, pag. 1817.
 41 *Heig de libro gentium*, pag. 1837.
 42 *Sustal de beneficijs et feudis ecclesiasticis*, pag. 1885.
 43 *Prellar de capitulis Imperij Romano-Germanici*, pag. 1957.
 44 *Meduel de tortura*, pag. 1981.
 45 *Thomai Delictatio Institutionum*, pag. 2013.
 46 *Granger ex J. N. Doan. tract. de maiestate criminis et legibus, instructione, et spe-*
ciem de armis hoc bello et legibus, pag. 2041.
 47 *Terzer de iure personarum*, pag. 2085.
 48 *Saeta Novera ad materiam testamentariam spectantes solutiores*, pag. 2101.
 49 *Saeter de tyrannide*, pag. 2111.
 50 *Langend de iustitia et quidem commutativa*, pag. 2177.
 51 *Langend de pignore*, pag. 2181.
 52 *Pitgeri tract. de iuris*, pag. 2177.
 53 *Loyar quatuor principum*, pag. 2197.
 54 *Langend de iure de bono Principe*, pag. 2211.
 55 *Langend de solutio*, pag. 2211.

3 57.
CUM DEO!
COLLEGII INSTITUT.
PUBLICI
DISPUTATIO TERTIA.
Ethico-Politico-Juridica

De
PATRIA PO-
TESTATE, EJUSQUE
tum Constitutione

Per
NUPTIAS, LEGITIMATIONEM,
ADOPTIONEM: TUM DISSOLUTIONE.

Ad Tit. 8. 9. 10. 11. & 12.

EXHIBENS
TEXTUS

Continuationem, Quæstiones,
Antinomias & Axiomata.

Quam
Sub PRÆSIDIO

CHRISTIANI TAUBMANI
J. U. D. & Profefs. Publ.

Discutiendam proponit

JOACHIMUS Mager / Sedinô-Pomeranus.
Ad diem 29. Augusti. In Auditorio 7 Ctorum horis antemerid.

WITTEBERGÆ,

Typis AMBROSII ROTHII Acad. Typ. Anno 1635.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be in a historical or scientific context.]

TIT. VIII.

De his qui sui, vel alieni juris sunt.

MEMBRUM I.

Continens Continuationem.

Sequitur de Jure Personarum alia Divisio. Nam quædam personæ sui sunt juris; quædam alieno juri subjectæ. princ. Et hæc sunt vel in potestate Dominorum, ut Servi. §. 1. quæ tamen non debent abuti. §. ult. vel Parentum ut Liberi tit. seq.

MEMBRUM II.

Continens Quæstiones.

I. An quemadmodum dominorum potestas vitæ & necis in servos, ita & Patrum in liberos hodie justis de causis sublata? Aff. cum Hanon. d. 2. th. 1. Bach. hic p. 78. contra Bodin.

II. Num in hoc principio rectè fiat mentio potestatis dominicæ? Aff. cum Först. hic. d. 3. th. 1. contra Donell. & Treutl.

III. An Imperatores rectè dicantur Divi? Aff. §. 2. cum Först. th. 2. contra Bach. p. 75.

IV. Aelius Martianus qui hic in §. ult. refertur an sit Jctus noster? Neg. cum Först. hic th. 3.

V. Num servus detur sine domino? Aff. cum Ungeb. Exerci. 3. q. 1.

MEMBRUM III.

Continens Antinomias.

I. Alieno juri subjectos aut esse in potestate dominorum aut parentum, Aff. hic. pr. Cum tamen & uxores in maritorum sint, Giph. hic. d. 2. §. 1. 3.

II. In §. 2. sævitiam domini culpandam solum esse. In l. 17. §. 1. ff. de usufr. & l. 24. §. 5. ff. sol. matrim. autem dominum pleni simam coërcitionem habere dicitur. Matth. hic.

A 2

III. Jus

III. Jus quod in §. 2. Antonino tribuitur; etiam apud Senecam c. 22. l. 3. de benef. & Spartianum in Adriano reperitur: item ex Legge Petronia. Marcil. hic & Hort. En. 4.

MEMBRUM IV.

Continens Axiomata & Digressiones.

I. Natura ita comparatum, ut tam publicè quàm privatim alii præ sint, alii subsint. arg. pr. & s. i. hic. De Publica alibi. Privata potestas Familiam includitur, atq; inter illos est, qui ad se invicem mutuam quandam habent respectum, qui ad ipsorum utilitatem, & familiæ ipsius conservationem pertinet. Vult. hic. n. 4. Et ipsa seminarium est ac veluti rudimentum rerum omnium publicarum. Bodin. li. de rep. c. 2. Potestas autem familiæ sive domesticæ, non est eadem, sed pro distinctione eorum, qui in familia sunt, aut ea continentur, etiam ipsa distinguitur. Sunt autem hi in triplici consideratione: una est in marito & uxore: altera in parentibus & liberis; tertia in dominis & servis, aded; ut unus idemq; paterfamilias, si re ipsa hos omnes habeat, sit & maritus & pater & dominus; una eademq; materfam: sit & uxor & mater & Domina: aut si unum vel alterum non habet, habeat tamen jus ista habendi. Paterfamilias. e. æstimatur non ex familia, quem de facto jam habet, sed jure familiæ habendæ. Don. Enucl. l. 2. c. 20. b. Hinc potestas illa domestica est maritalis, patriæ & domesticæ. De ista alibi: Potestatem autem dominicam & patriam jus Civile à jure gentium acceptam ad se transtulit, itaque ornavit, ut quodammodo propriam sibi fecerit: jura connubiorum, adoptionum, tutela & curæ sibi fluxit, de quibus certè omnibus non tantum idè, quia ad personas ista pertinent, monendi sumus, sed & quia videmus fundamenta sic poni gubernationis Politicæ, ad quam certè, veluti finem ultimum omnia hac nostra studia referre debemus. Futuro enim legislatori aut Politico cuius rei familiaris status, ejus disciplina ratio & cognitio habenda est, aliter officio suo rectè fungi non potest. Ac vulgò dici solet, neminem Rempub. rectè gubernare posse, qui rei familiaris & propriæ domui prius imperare non

9.

non didicerit. Retinenda igitur nobis est doctrina, ut imperandi & parendi officia in familiis facta tectaque conserventur, aliter neque rerum possessionem salvam, nec publicarum functionum jura integra habere possumus. *Heig. hic. n. 4. Ehem. pr. jur. l. 3. p. 150. Patrit. de Repub. l. 4. c. 2.* An autem imperium hominis in hominem sit naturale? *Aff. cum Cubach. cent. 1. quest. dec. 5. q. 9. vid. Besold. l. 1. Pol. c. 1. n. 24. Aven. quest. pol. 25. Vimb. diss. de Rep. th. Grotius de jure bell. l. 2. c. 5. n. 27. &c.*

II. Domini jure gentium infinitam in servos potestatem habent, jure civili finitam. §. 2. *hic. l. 1. ff. b. t. l. 2. §. 2. ff. ad L. Aquil.* Domini siquidem tam vitæ, quam necis potestatem in servos olim habuerunt. *Arist. l. 2. pol. c. 7. pr.* Ita ut in servum domino nihil non licere dixerit *Pater Seneca.* Huc pertinet illud 1. *Contr. 5. Donati ad Terent. Quid non justum domino in servum?* Atque hæc *Ar. dr. a. 1.* omnia jure gentium non aliam ob causam introducta sunt, quam *sc. 1.* ut tali potestate delinuti *captores libenter abstinere* à tummo illo rigore, quo captos interficere poterant. *l. 239. §. 1. de V. S.* Neque enim quasi pactio est, ut abstinere cogantur, si jus hoc gentium spectes, sed modus persuadendi ab eo, quod est *utilius.* Sed *excessu medicina illa modum, quemadmodum ait Poëta, & excusari inhumana illa & inhumana ratio* vita privandi servos nullo modo potest: quemadmodum nec *tyrannorum*, qui ut domini servis imperant, ac vitæ necisque potestatem in suos pro libitu exercent, *Aristor. l. 1. Pol. c. 5. in fin. & l. 3. c. 10. Jun. Brut. in vind. contr. tyr. 9. 3.* Immo jus vitæ & necis (de plena & interna justitia loquor) domini in servos non habent: nec quisquam homo hominem jure potest interficere, nisi is capital commiserit. *Grotius de jure bell. l. 7. c. 5. th. 28.* Itaque iidem illi Romani, postquam non tantum belli, sed & pacis artibus delectari, & *animos feros & militares philosophia. Præcepta emolliendos* tradere & submittere ceperunt, hæc in parte naturæ obsequentiores facti humanius cum servis agendum putarunt. *Philosophi* igitur primum, quo loco habendi essent servi, Romanos docuerunt. Ostenderunt, inquam, & præcipue *Stoici.* naturam inter dominum & servum cognationem constituisse: ejusque evidentia exempla & in jure nostro reperimus.

A. 3. musi.

- mus. l. 32. & 209. de R. J. Jus a. civile discrimen illud introduxisse; itaq; in hoc argumento cavendum maxime est, ne naturam offendamus, dum potestate civili sine modo utimur. Non potest omnino deleri vis illa naturæ licet effectus libertatis impediri in multis possit, argum. §. fin. sup. de jur. nat. Lescurius in l. 38. ff. de cond. indeb. Amicitiam & civilem cognationem cum domino esse negat. Arist. at naturalem rursus concedit: cum servitutem à lege non natura arcescit: & virtutes servis inesse ait: *Corpus est quod servit, Animus autem liber, & liberior domino ipso esse potest*, ut ex nostris pulchrè *Vasq. de success. creat. lib. 1. §. 1. n. 38.* Animus rectus, bonus, magnus, tam in Equitem Rom. quàm in libertinum, quam in servum potest cadere. *Stultissimus est, qui hominem aut ex veste, aut conditione, quæ vestis modo nobis circumdata est, aestimat.* &c. Hæc igitur omnia permoverunt Romanos, ut potestati dominorum in servos modum tandem ponerent: statuendo scilicet, *ne supra modum, & sine causa legibus cognita, in suos servos sævire liceat.* Nam *In mancipio*, inquit Seneca, *cogitandum est, non quantum illud impune pati possit, sed quantum tibi permittat equi boniq; natura quæ parcere etiam captivis & precio paratis jubet.* Deinde: *Cum in servum omnia liceant, est aliquid quod in hominem licere commune jus animantium veter.* Castigationem tamen moderatam dominis reliquerunt: quomodo enim alioqui *Paterfam.* regendæ domus facultatem recte exerceret, cum nec publica gubernatio aliter possit consistere, & prior illa hujus posterioris imaginem gerat. l. 2. de jurisd. t. r. C. de emend. serv. Vid. *Dn. Jac. Martin. pol. p. 142. Heig. hic. p. 42. n. 1. & Holtom. §. 2. En. 2. Grotius de jure bell. l. 3. c. 10. ib. 1. Disp. preced. 2. tit. 3. dign. 2.*

III. Servi à dominis, crudelius vexati, confugere ad ædem sacram, vel Principis statuam solebant. §. ult. *hic. l. 2. ff. b. t. l. 1. de Off. pref. urb. l. 1. C. de iis qui ad stat. confug.* Magnam fuisse dominorum quorundam stante Repub. & ætate Augusti Imp. in servos crudelitatem, discere ex *Alex. ab Alex. Gen. diar. l. 3. c. 20. & ib. Tirag. Bodin. l. 1. c. 5. Pol.* facile licet. Itaque prudentum medicorum exemplo, necessaria medicina huic hominum degenerantium ægritudini adhibenda fuit, ne totum Reip.

Reipub. corpus infectum paulatim corrumpetur. Quamvis vero olim nec in aede sacra, nec apud imagines vel statuas Principum & Heroum tuti essent Servi: tamen ubi ad Augustos inclinaret summa rerum cepit, non ausi fuerunt domini indetervos abstrahere, ne in majestatem Principis peccasse viderentur. *Boet. d. c. 5.* Haec erant, quae *Afyla* Graeci nominabant, *ἄσυλον τὸ σιλόειον*: quod ab eis eripere neminem faserat. Et est *Afylum* Locus refugii innocentibus sic à jure constitutus, ut ex eo inviti extrahi nequeant. *Vult. bte. n. 4.* Antiquissima autem fuerunt, & à Deo quoque instituta, *Num. 35. Deut. 19. Jos. 20.* Ea q; apud Romanos tribus personarum generibus patuisse colligitur ex Tacito: *Complabantur*, inquit, *templa, pessimis servitorum; eodem subsidio operati adversus creditores, suspectiq; capitalium criminum receptabantur.* Tempia itaque pro *Afyllis* erant; & confugiebant ad aras & signa Deorum amplectebantur. *Virgil. Hic Hecuba & nata nequidquam altaria circum condense & divum amplexa simulacra sedebant.* Servorum qui hoc perfugio usi apud Plautum; & satis probat hic locus; & de iis qui ad *afyla* confugiunt, *Plutarch. de superst. Confidunt si signum apprehenderit, aut in templum confugerint.* Christiani quoque Impi. idem privilegium templis, in quibus verus Deus colitur, esse voluerunt, qua de re est *tit. C. de his qui ad Eccles.* Atque haec quidem de sanorum *afyllis*, in quibus statuae alicujus Dei complexus vim potissimam obtinebat. Cujus rei exemplum postea ad Regum & Principum statuas translatum est. Nam (ut *Cicerò seflatur*) apud omnes Graecos hic mos est, ut honorem hominibus habitum in monumentis hujusmodi, nonnulla religione Deorum consecrari arbitrentur. Et meminit *Livius* statuae *Ptolomæi* Regis, ad quam confugerit *Decius Magus*. Unde à *Servis* quoq; usurpatum hoc jus est, ut ait *Seneca*: Et *Tacitus*: *Incedebat*, inquit, *deterrimo cuiq; licentia impunè probra & invidiam in bonos excitandi arrepta imagine Caesaris: libertiq; etiam ac servi, patrono vel domino cum voces rùm manus intenderent, ultrò metuebantur.* Igitur *C. Cestius* Senator disseruit, *Principes quidem instar Deorum esse, sed neq; à Diis nisi justa supplicium preces audiri: neque quoquam in Capitolinum aliave urbis templa perfugere, ut eo subsidio ad flagitia utar-*

3. Ann.

2. Ann.

Mosel. a. 5.
se. 1.
Rud. art. 2.
se. 7.

4. Verr.
lib. 23.

lib. 1. de
Clem.
lib. 3. Ann.

1147.

cur. Graviorum itaque scelerum reos hoc præsidio se tueri non permittunt jura nostra. *Nov. 17. c. 7. § N. 37 117. c. ult. § quia.* Idque lege Dei convenit. *Exod. 21.* quæ jubet homicidam abstrahi ab altari. *Et Thucid:* Involuntariorum delictorum perfugium esse aras asseritur. Quod rursus Lege Dei convenit. *Num. 23. 11. & Deut. 19.* Asylum e. est locus innocentibus non nocentibus constitutus. *d. Nov. 17. c. 7.* Nec recipiendus reus antequam rationes Magistrati exposuerit. *ib.* Summa itaque juris est corruptela, justitiæ Dei prorsus contraria, quæ *Sponsa, Virgini vestali, aut Cardinali* purpurato, morti præripere reum permittat. A quâ quoq; non dissimilis illa, quæ *ob pompam nuptialem Principis, vel novi Domini inaugurationem* reis graviorum criminum impuritatem concedit. *Auctor disp. de jur. princ. in jur. publ. Francof. 1b. 59. & 60. Hotcom. b. c. En. 1. Heig. Bachov. & Valtey. ib. Lessius in orat. p. 119.* Ad autem adhuc hodie templa Christianorum rectè constituantur Asyla? *Aff. cum Henon. D. 2. 1b. 1. Heig. part. 2. q. 24. n. 44.*

IV. Domini interdum rem suam alienare coguntur. *ib. & l. 1. §. 27. ff. de question. l. ult. ff. si quis à par. manum.* Quia nonnulli ob leves fortè causas prædicto remedio, & ut invidiam domino crearent, non defensionis suæ causa utebantur. *l. 28. §. 7. ff. de pæn.* Ideò prudenter *Antoninus Imp.* cognitionem Præsidis de fuga illa servorum esse voluit, ut sciat, an justè illi de dominis suis querantur. Nam ut justas querelas audire æquum est, ita calumniam, vel maximè à servo, abesse oportet. *l. 1. §. 3. 4. ff. de Præf. urb. l. 7. §. 2. ff. de injur.* Cognitionis modus talis est, ut si intolerabilis videatur sævitia dominorum, servos suos *bonis conditionibus* vendere cogantur, ut pretium ferant. Ergò *Princeps subditis bona sua non potest auferre, vel jus questum tollere, non refuso pretio?* Ita puto cum *Cubach. cent. 1. dec. 3. q. 5. Fachim. contr. 8. c. 63.* Est autem elegans rescriptum, quod & causam hujus moderationis continet. Inquit enim *Imp. non posse quidem dominis jus suum auferri, ita nolente Domino liber fieri etiam ex voluntate Pop. Rom. servus non potest. l. 17. ff. qui & à quib. l. 3. C. Qui manum, non. poss.* Nec Princeps subditum rei suæ dominio privare. *l. 6. C. unde vi. l. 4. C. de eman. libb.* At contra hîc assertur elegans ratio,

ratio, quæ temperare illud superius axioma potest: videlicet *interesse ipsorum Dominorum*, ne pro libitu potestate suâ utantur: Itaque etiam tunc illibatam dominis potestatem consistere, cum querelæ servorum audiuntur; imò verò alioqui stabilem & firmam esse non posse: Quia *nullum violentum diuturnum*. Quemadmodum ipsorum Principum interest, si subditos habeant magis se amantes, quam metuentes: ac leges ipsæ ex utilitate & commodo subditorum ferendæ sunt *Diuturnior & stabilior ea potestas est, quæ amatur, à qua benignitatem & clementiam sperare possis*. Cùm enim bellum servile Romani & aliæ gentes sentièrunt, nisi quia durius servos habuerunt: Quibus profectò & facilioribus & fidelioribus usi fuissent, si moderatam in illos potestatem exercuissent. *Patrie de Repub. l. 4. c. 7.* Quia *Severitas amittit assiduitate auctoritatem: Et Sævitia: Plus timoris quàm potentia addit.* — *Peragit tranquilla potestas. Quod violenta nequit: mandataq; fortius urget Imperiosa quies.* *Temperatus enim timor est, qui cohibet: assiduus & acer in vindictam excitat.* Hæc igitur temperatio pro dominis nõ contra illos est. Est & pro Reipub. tranquillitate. Recte q; hîc dicitur: *Interesse Reipub. ne quis re suâ malè utatur.* Quamvis enim in re sua unusquisque moderator & arbiter dicatur. *l. 21. C. mandati.* tamen supremum in nos & bona nostra legis dominium extat, quæ præcipit, quemadmodum rebus nostris uti debeamus. Hujus legis servi sumus, ut liberi & rerum nostrarum domini esse possimus. *l. 2. ff. de l. l. 1. & c. ff. de minor. Heig. hic. n. 8.* Jus enim quod publicum est præfertur hominis voluntati, quæ est privata. *Jure autem reguntur Respub. non privata cujusq; voluntate.* Et sicuti in omnibus juris partibus, ita in contractibus etiam summam semper jus auctoritatem obtinet, quæ si adsit, quæ fiunt, fiunt rectè; si absit, non rectè. *Vulej. hic n. 6.* Inde q; pro dictum est, *Principi ex causa necessitatis, & publicæ Pacis & tranquillitatis etiam subditi rem suam auferre licere.* Major enim publicæ quàm privatae utilitatis ratio habenda est. *Dd. l. 1. fol. matrim. Cray. de antiq. temp. part. 1. pr. n. 33. Vafq. in illust. l. 1. quæst. 15. & 17.* An verò pro tali re subditi à Principe perfolvendum pretium? *Disting. cum Cubach. all. dec. 9. & 7.* Sic argumento hujus loci productum est: Principem immodicè in suos sub-

Sen. 1. de Clem.
Salust. Jug.
Claudian.
paneg. Mal.
Sen. ib.

2.
2.
2.

B ditos

ditos favientem, jurisdictione suâ; quam in illos habet, rectè privari posse. *Vasq;* 16. l. 1. c. 8. n. 17. *Sc. Vid. Lips. pol. l. 2. c. 13. Gail. 25. §. 72. Obs. 56. Trentl. v. 1. d. 8. tb. 5. b. Harpr. p. 186. n. 10.*

V. Reipublicæ interest, suis quemq; fortunis bene uti. *ibid.* *Singulorum enim facultates & copia, divitiæ sunt civitatis.* ait Cicero. Et aliàs hoc certissimum est, quod ubi res privatorum bene & rectè se habent, ipsa Respub. meliùs habere intelligitur; quæ præsertim jus habet, exigentibus necessitatibus, utendi rebus privatorum; facit quod dicitur in l. 7 § 20. de quæst. in tributis esse Reipub. nervos. *Bacch. bic.* Quod etiam reciprocari testis est hæc *Thucydidis* sententia: *Arbitror multò meliùs agi cum singulis, cum universa civitas fortunata est: quàm cum per cives singulos beata est, communiter autem infortunata. Nam is qui per se beatus est, dum Patria laboratur, nihilominus cum illa perit: cui verò res adversè sunt, infortunata tamen civitate, multò magis est incolumis.* Respublica enim incolumis & privatas res faciliè salvas præstat: publica prodendo, nequicquam tua serves: Itaque quicquid publicè salutare non est, privatim etiam alienum est existimandum: & saluti merito judicandi, qui amissa Repub. piscinas suas fore salvas sperant.

VI. De querelis eorum cognoscendum, qui vel durius habiti, quàm æquum est, vel infami injuria adfecti. *ibid.* Rectissime Cicero: *Meminerimus, inquit, & adversus infimos justitiam esse servandam. Fundamentum enim perpetuæ commendationis & famæ Justitia est: sine qua nihil potest esse laudabile.* Præclare Augustus Imp. *Pietate & Justitia, Principes Dei sunt.* Et originè sceptri si repetis, *Fruenda justitiæ causâ reperies olim bene moratos reges constitutos: Quid enim aliud quàm contravim & manuariam illam legem inventi & inventi isti? ut essent, qui summos cum infimis pari jure retinerent. Bene sapientiæ filius: Rex debet & vult esse custos, ut nec opulenti injustum aliquid patiantur, nec plebs contumeliam accipiat.* Princeps igitur ad bonum potens & pro communi hominum salute creatus est. *Franc. Topius. de potestate Princip. sec. §. 3.* Unde mortem commertum impunè dimittere non debet; præsertim si crimen legè divinâ capitale fuerit. *Quia Dei est:*

est:

est iudicium. Et male facit, qui faciem in iudicio cognoscit. Nam, qui Psalm. 82.
anni indulget indigno, ad prolapsonis contagium provocat universos. Lev. 19. 15.
Et impunitas delicti, incensivum est delinquendi. c. est injusta. q. 23. Ambros. off. 1.
Cur enim secundum desperet effugium, qui laqueum prioris cri- Symmach.
minis evasit. Sive in nobilis fuerit, sive ignobilis. Quo enim major. l. 10. ep. 44.
in Principem est obligatio & fides, eod gravius censetur delictum. 2.
Cic. in Catil. Imò exasperatur potius poena quam mitigatur de ju-
re. l. 8. de Episc. & Cler. l. 3. C. de curiosis lib. 12. l. 14. de pen. Non
enim permittendum, ut sub pretextu privilegii flagitiorum cre-
scat auctoritas. l. 2. C. de privil. Scholar. lib. 12. Et universa amittit
privilegia, qui illis abutitur. l. 12. & 17. C. de dignis lib. 12. Multo Cic. 2. off.
minus concedendum, ut illud Anatharsis prædicatur de Princi-
pum legibus: Musca fluminibus veluti capiuntur in istis: Sed culices
vampunt viribus illa suis. Legibus obstrictum sic vulgus inane tenetur:
Hasq. levi infringunt impetu turba potens. Quare iustissimè sustulit
Stephanus Polonia Rex, barbarum morem nobilium, qui impuni-
tatem eadem perpetrantibus concedebat, certa pecunia corpori
interfecto imposita. Hom. de reb. Liv. Jus ergò Princeps dicat.
reddat: & id habeat supra omnem injuriam positum. Nihil in pena-
tibus ejus venale sit, aut ambitioni perditum. Causas reosq. audiat. Sen. de Clem.
Quia inauditi atq. indefensi tanquam innocentes pereunt. Uno ver. lib. 1.
bo: Fiat iustitia & pereat mundus: Moritur Absolon & vivat Isra. Tac. 13. ann.
el. Vid. Lips. l. 2. pol. c. 11. War. ab Erenb. de subs. Regn. C. 19. n. 3. r. hist.
Bodin. l. 1. c. 10. n. 100. Jus de jure Princip. injur. publ. Franc. lib. 47.

VII. Auxilium contra savitiam, vel intolerabilem
injuriam non est denegandum iis qui iuste deprecantur.
arg. §. ult. Ergò, inquis, si adeò indifferenter justiciæ securim di-
stringere Princeps tenetur in delinquentes, nullius relinquitur
locus CLEMENTIÆ? Nullo modo hoc virtutum præcipuo sive
spolio; aut omni ratione summa Deas Principem exuo! ut
potius id unice expetam, ne summum jus, quod summa sæpè malitia
est, quodq. antiqui summam putarunt crucem, præcisè nimis urge-
at. Dei quidem proprium est condonare culpam: hominis verò
justitiæ lancem rectè dirigere, ac pro ratione circumstantiarum
penas

pœnas imponere. *Clementia* enim paululum inflectit leges, nisi
 tamen contra rectam rationem committit: *Se veritas* autem nullo
 modo flectitur. Dum *Clemens* de supplicii rigore aliquid remittit,
 ex mente legis iudicat, reum plus pati non oportere: Utpote si
 cædes fortuitò facta, aut illata vis propulsa, vel aliud quidpiam cõ-
 tra civiles leges commissum, ibi non subito reum securi percutit:
 Quas tamen circumstantias *severitas* non respicit, sed pœnas ex
 verbis legum instituit. Deinde in casibus, ubi binolia pœna certa
 præfinita; vel præfinita quædam, sed rebus merè humanis, ibi pro
 arbitrio pœnam imponere potest. Ubi verò lex scripta cum lege
 Dei convenit, Princeps nihil propriâ temeritate sed omnia Dei
 iubentis auctoritate facere debet. *Marr. class. 2. c. 9. sect. 31. Bodin.*
li. c. 10. n. 100 In totum igitur pœnam remittere non est clementia,
 sed venia à solo Deo speranda. *Misericordia absq; iustitia facit vitium.*
5. Mart. b. Iustitia verò absq; misericordia crudelitas est. Magistratus, ne aut ani-
 mi severitate magis vulneret, quàm medeatur: *Tratus recolat quod*
robilita ira Leonis; In sibi prostratos se negat esse feram. Vel super-
 stitiosæ clementiæ affectatione in crudelissimam incidat humani-
 tatem, si molli, dissolutaq; indulgentia, cum multorum pernitie
 diffuat. *Mergitur navis, si vela nimium tendas; si parum laxes, ve-*
bitur tutius. Utsurpet igitur Princeps: & amorem apud populares, me-
 rum apud hostes quarat. Nec dominationem & servos; sed rectorem, &
 cives cogitet: *Clementiamq; & Iustitiam capeffat.* Et iustus de preca-
 tionibus eorum interdum cedat, nec omnia negando, ad extre-
 mam ipsos necessitatem adducat. Nam non Camilli modò, sed quo-
 omnium sapientum iudicio, *firmissimum id demum imperium est, quo*
obedientes gaudent. Contra verò *cuncta imperia crudelia, magis a-*
Ces. or. cerba quàm diuturna esse solent. Sit ante oculos Nero, quem sua im-
Tac. 1. hist. 16. manitas cervicibus publicis depulsi; sit, ne profanis tantum immore-
H. Ann. 9. mur, Rex Judæorum Roboamus, qui cum susceptis a viti regni fas-
21. Reg. 12. ciantibus, se præstaret atrociorum, quàm novo regno conduceret, & pro-
flagellis Scorpiones minitaretur, contra quàm Seniores monue-
rant, cedendum esse petitioni subditorum, & loquendam verbâ lenia,
futurosq; ipsi servos cunctis diebus; effecit, ut populus à se domoq;
Davidica deficeret. Jam verò que acciderunt, accidere possunt: nec
 abfur-

absurdum, *obvia* in multis nostrorum temporum *similitudine*, ab *idem* *causis* pares exitus animo præcipere. Sic enim fieri amat, ut, *Prov. 10. 30.*
qui nimis emungit, sanguinem eliciat. Quidni & subditos? *Iea ut sa-* v. 33.
pè in potestatem domini non revercantur. arg. §. ult. *hic in fin.* *Injuri-*
as enim à Principibus (multò magis ab eorum administris: quod
 vel Helvetia docere potest) *illatas subditis, magnorum malorum*
causam esse. Sic ex Hispania propter ineffabilem Albani sævitiam, *Sen. de Clem.*
 irreparabile damnum sensit in Belgio. Errat, namque, *si quis*
existimet tutum esse; à quo nihil tutum. Securitas mutua securi-
 tate paciscenda: Estque *inexpugnabile munimentum Principis,*
amor civium. Extremè autem absurdus est *Machiavellus,* qui
 existimat: Principem huic malo prævenire posse, *si per fas &*
nefas è medio tollat, & crudas Busyridis aras suspectorum sanguine
 conspergat, seq; fidelissimorum satellitum custodia muniat. Hæc
 enim ratione ipsi tyrannidis venenum infundit, & postea antido-
 tum parat, creatq; ipsi periculum, nescius an evadere possit, nec
 ne: Quo quid homine Politico ineptius sit, non video. Princi-
 pem suum instituere debuisse, *ut ex virtutis & natura præscripto*
imperaret; ac civium animos sibi devinceret, quo extra omne pe-
 riculum, *securus absq; satellitibus in utramq; aurem, etiam in subdi-*
torum sinu dormire posset: non autem, ut se difficultatibus illaque-
 aret, ut ejus inepto remedio indigeret. Vid. *J. Cuius de jure. princip.*
lib. 50. & 61. Beren. tub. pac. p. 31. & 68. Lips. pol. l. 2. c. 12. Grotius
de antiq. Reip. Batav. c. 3. & 5. & c. Pflug. de Rep. Germ. p. 29.

VIII. Justa adversus dominum deprecatio est con-
 fugiendo vel ad ædem sacram, vel ad Imperatoris statuâ.
arg. S. ult. l. 1. §. 5. & 8. ff. De offic. pref. urb. Indomitum animal homo
 est, nullumque quod meliori arte gubernari velit. Eodem enim
 stercore, eodem etiam æthere orti omnes, cur nimium pro pau-
 corum lubricine calcemur? Hinc per omnes humanæ societatis
 gradus *vetita est sævitia,* vetita est abusus potestatis. *Patronus si*
clienti fraudem faceret, censoria nota sacer erat. Halicarn. l. 2.
 Io herili potestate in visa visa fuit Jovi *sævitia domini,* Livio teste,
 proptereaq; servus sævitiâ, fame, obcœcnitate pressus venire jus-

70.
sus est. *hīc*. Pater etfi vitam vi potestatis eripere quondam
impunē poterat. *l. fin. C. de patria pot.* postmodum tamen ob fero-
ciam emancipare cogebatur. *l. 4. ib. Præceptoris* animorum pa-
rentis sævitia culpæ adnumeratur. *l. 6. ff. ad l. Aquil.* In matrimo-
nij vinculo *thorus* propter asperitatem scinditur, nullo alioquin
enſe solvendus. *c. litteras, ubi Panorm. restituit. spol.* Ipsis iudici-
bus immodicè ferocientibus fræni temperies adhibita est. *l. 2. C. de eu-
sod. reor.* Vassalus quoque ob violenta ludibria patronali Imperi-
o solvitur. *Zoann. de dupl. ven. n. 75.* Quanto magis ergo sub-
diti obsequio, fide, Sacramentique vinculo liberabuntur, si Prin-
ceps concessio dominatu ad sævitiam aut proterviam præposterè
abutatur. *per c. scelus. 2. q. 1.* Non enim populus est propter Prin-
cipem, sed Princeps propter populum, ejusque utilitatem. *Heig.
l. 1. q. 19.* Princeps pastor est, qui pro grege excubet. Sed si legiti-
mus Princeps sui oblitus tractet truculenter *subditos, quis eos exi-
met, quis servitute eripiet?* Libertatisne janua patebit, ut non so-
lum ipsi sponte exire, sed & Tyrannio promiscua manu perire,
possit? sicuti furiali dogmate vociferati sunt factionum tubæ, Prin-
cipum sanguinarij sicarii, & venenarij *Jesuitæ, Rerumpub. everſo-
res*, ut *Mariana, Toletanus, Rossæus* & similes. Quorum è schola
parricida iste prodiit, qui *Regi Gall. Henrico IV.* vitam eripuit: Qui
à supremæ auctoritatis iudicib9 de causa suscepti parricidij inter-
rogatus, quum more patrio in reorum sellula sedere, liquidò &
disertè respondit: Ideò se, quod fecisset, fecisse, quia *Rex Prote-
stantibus opem ferre paratus* in causa Chyvensi, Pontifici Max. rem
faceret ingratam, ac proinde dignus esset, qui periret. *Deum e-
nim se in terris Romanum Pontificem agnoscere, cujus voluntati,
qui sese quovis pacto opponeret, eum se habere. Quis non videt?
(suomet ipsius factò condemnarum) & exitio devotum.* Quia *Papa
est Deus & Deus est Papa.* O horrendam blasphemiam Apage
pestem! Non enim Rex postulatur, ut Medicus, cujus Imperia-
durant, quàm diu placet ægroto. Nec convenit cuilibet servos
vocare ad pileum; nec populari ludibrio, sacrosancta principis
majestas exponenda, aut unius cujusque pedibus subjicienda.
Subditi quidem immittere in possessionem, dejicere verè rursus
pro lubi

pro libidine Dominum non posse; eique propria se subtrahere,
 autoritate, *suig. furtum facere non licere, DD. innuunt, per. l. 1. C. de*
serv. fug. Quid ergo? Si *Clodius* ad tribunal, *Ferres* ad praturam,
Catilina ad consulatum, *Phalaris* ad sceptrum, licebitne viro forti
 esse tam degeneri, ut aequis oculis Patriæ calamitatem intueatur?
 Ut injuriam avertas, *vere amici deprecatoribus. arg. l. 7. §. 4. de*
adil. edil. et. Aut jus publicum invoca, & potestate superiori præditum
 adito, qui vim pati prohibesit. *l. 13. §. 24. ff. quod met. c.*
 hoc est, conquerantur subditi, & supremi Principis opes implorent;
P. Greg. 26. de Rep. c. 7. n. 19. simulac enim (remediis lenioribus frustra
 tentatis) banni poena pronuntiatur, hostis Imperii fit, amittitque omnia quæ
 juris civilis. *Zang. de except. p. 2. c. 8. n. 17.* In imperio nostro Cæsarem habes,
 Cameram habes, Status Imperii habes, ubi plangas, *Gail. l. O. 17.* Horum sola
 autoritas est, ut non modo à Principum subalternorum Imperio subditos
 extimere. *Mys. 3. O. 99. n. 3.* sed & si opus, planè *Dionysios* expellere,
Nerones more majorum plectere, *Wenceslaos* augustalibus insulis
 exuere possint. *Grot. de antiq. Batav. c. 7. Husan. de bom. propr. c. 8. n. 38.*
 Vos verò privatim subditos ad mitia consilia voco, & aureum
 Patientiæ numen, quod non nisi seditionum furia concalcant.
 Ad *adem sacram*, id est, ad preces, lachrymas & vitæ emendationem
 cum Ecclesia confugiant. *Ascendat deprecatio Et descendat commiseratio.*
 Hæc enim sunt fidelium arma, quibus mundi furores expugnant.
 Cogitate sacra ista capita à Deo esse, nec profana manu immolanda
St. Gentil. de conjur. p. 219. Bod. 2. rep. c. 5. n. 212. Cogitate igneas heroum mentes à Deo
 in possessionem missas, nec vestro arbitratu expellendas. *per. l. 1. de serv. fég. Bodin. ib. ubi B. Luberum eruditissimum Theologum vocat,*
 quod Germanorum Principes ab armis contra Cæsarem susceptis
 dehortatus fuerit. *Est ergo, quisque es, tempestatem istam ac
 imbrem: & ut melior aura adspires, coelum implora. Si moram
 fecerit Dominus, Expecta eum. Unser Herr Gott hat dein expectant
 auch offte seyn müssen. Melanch. post. part. 2. p. 55.* Quod ne sic
 quidem emendatur, solum verte, unicum levamen mali, absentiam
 à malo cense: *γῆν πρὸ γῆς, Lips. i. const. 1.* In patria enim de-

git

72.
git, quisquis cum Deo suo exultat. Durum quidem hoc: sed lex
ita scripta, cum *Ulp. l. 12. §. 1. ff. qui & quib. manum. Vid. Vicor. de*
Exempt. concl. 14. Jus de jure Princip. th. 36. 37. & c. Casauben. ad
Front. Ducaum. p. 14. Schönk. 2. pol. c. 40. Casus 4. Sph. civ. c. 10. E-
renberg de regn. subs. c. 11. Beren. in pac. p. 117. Reincking. de reg. see.
l. 1. c. 3. & 5. Arnif. de autoritate Princip. c. 1. & c. 2. num. 11. Harpr.
part. 1. p. 182. n. 10.

IX. Fraus legibus facta severius exequenda. §. *ult. in*
fin. hic. Lex enim carens executione, est quasi campana aut mola
sine p[er]cussore, & quasi Magistratus mutus aut mortuus. Et tamdiu
vigent Respub. quamdiu leges in his bonæ (*que illorum anima*) ob-
servantur. Hujus executionis faciendæ gratiâ *Magistratum* con-
stitutus est, ut sit ille *lex vivens, minister & custos legis muta.* Et
ut in navi necessarij Navarchi & vectores: sic in Repub. interpre-
tes & exsecutores legis. Quorum officium & cognitionem ne-
mo *privatus* prævertere debet, multò minus servatis verbis Legis,
fraudulenter mentem ejus circumvenire. *arg. l. 29. & 30. ff. de*
ll. Quæ calumniosa & sophistica Legum expositio Jesuicis magno-
perè est probata; quibus stat sententia ad amende fixa: In eos, qui
de religione non eadem per omnia sentiunt quos falsò Hereticos
appellant, talem fraudem esse permissam modò dicenda fraus.
Nam Pontifex, qui, docente Bellarmino, potest efficere, ne Caesar sit
Caesar, cur non id quoque efficiat, ne fraus sit fraus? Et hoc scili-
cet est Dominum Jesum, qui audit ipsa justitia, ipsa veritas, cui ni-
hil falsum potest placere, imitari: & quidem non caterorum ho-
minum Christianorum more, sed peculiari instituto, & religio-
ne sanctiore id agere, id totis ingenii viribus contendere, ut Ve-
ritas, veritas inquam, certa, explorata, omnibus nota, de qua vel
dubitare insania sit, cui se opponere furor est, artificio narrandi,
constantia in æquivocandò, quam Politicâ vocant, obscuretur, ac
de memoria hominum, si pote, tandem funditus deleatur. Sed ut
Sicariis Cornelia lex non placet, neque Remmia quadruplatoribus:
ita illis, qui Statum alienjus habent invisum, leges illæ supra mo-
dum displicent, quæ ipsum præstant innoxium & securum. Sed ut
Abominatio Domini est omnis illusor. Vid. Bodin. l. 3. Rep. c. 1. Melch.
Jun. pol. quæst. l. 1. q. 6. Althus. pol. c. 29. n. 14. Thum. de æquivoc. Jes.
p. 146.

Prov. 3.

p. 146. Casaub. Ep. ad Cardin. Front. Ducum p. 61. & 66. Diff. meam
de O. I. lib. 30.

TITULUS IX.

DE PATRIA POTESTATE.

CONTINUATIO] PATRIA ista POTESTAS est jus, quod Pa-
ter ex jure civili habet in liberos, pr. Et CONSTITUITUR natura-
liter & civiliter. NATURALITER per justas nuptias; Quæ sunt
viri & mulieris conjunctio individua vitæ consuetudinem con-
tinens. §. 1. hîc. Giphân. disp. 3. lib. 6.

QUÆSTIO I. Num potestas talis in liberos sit juris civilis? Aff.
cum Hæn. Disp. 2. lib. 2. Vngeb. Ex. 3. q. 2. contra Vacon. & Alb. Gen-
eil. 4. de nupt. 1. Vid. Först. D. 3. lib. 13. Cusaeb. Dec. 8. q. 1. Don. En.
1. 2. c. 20.

II. Num polygamia sit in Repub. Christiana permittenda? N.
cum Först. D. 1. b. 9. Arnst. de jure connub. p. 253. Harpr. hîc. p. 219. n. 31.
Axiom. & Digress.

I. Patria civiū Romanorum potestas juris est civilis,
§. 2. hîc l. 3. ff. de his qui su. vel al. Cujus sententia hæc vis est, ut nullus
peregrinus patriam in civem Rom. potestatem habeat: neque qui
prius habuit, si peregrinus fiat, & civitatem amittat, eam retinere
possit *infr. tit. 12.* Verum id non de imperio paterno, quod natu-
ræ lege atque ordine gentes omnes usurpant, sed de vi ac potesta-
te, quam cives Rom. sibi propriam ac peculiarem instituerunt, in-
telligendum esse *lex Romuli* demonstrat; quâ non bona tantum,
sed & vita liberorum in potestate parentum erat; cujus meminit
Dionys. lib. 2. & 8. Qui hoc amplius addit: Idem parentibus licu-
isse in filios, *qui vel Reppub. administrarent*, vel summos honores
gessissent: unde factum sit, ut illustres sæpè viri ex Rostris, cum
conciones haberent, Senatui quidem adversas, plebi verò secun-
das, à Patribus per vim abducti, atque eo quo libuit ab iisdem sup-
plicio affecti sint. Quinetiam *Dionys.* paulò post adscribit, ma-
jorem patribus fam. in suos liberos, quàm heris in suos servos per-
missam esse potestatem. Atque hoc est quod ait *Imp. nullis homi-
nibus talem esse in suos liberos potestatem, qualis est civib. Rom.* Nam
C
pote.

potestas vitæ & necis, de qua mentio fit in l. u. ff. de lib. & post. l. ult. C. de patr. potestate. , Persarum quoque & Scytharum communis fuit. Verum hæc meritò posterioribus seculis displicuit: nec, etsi id maximè contendant *Bodinus*, in usum revocanda est. Aureum est *Adriani* Imperatoris præceptum: *Patriam potestatem in pietate debere, non in atrocitate consistere.* l. 5. ff. ad l. Pomp. de parricid. Tuendæ vitæ potius potestatem quam tollendæ: natura parentibus dedit §. 1. 5. de J. N. & *Tiraqu.* ad l. si unquam: C. de revoc. donat. ubi de amore liberorum plura. Non debet homo, quem corpori dare non potuit, vitalem spiritum pro libitu adimere: ac præceptum Dei de homicidio generale est: neque Parentibus, sed populo puniendam liberorū imperatorem & exequendam legis sententiam dominus concedit. Rectè igitur durior illa liberorum conditio à posterioribus & melioribus repudiata est. *Steph. Forcar.* in *Necyom. dial.* 81. n. 4. Hinc *Aristoteles* ait: genus potestatis in liberos esse βασιλικόν *regium*. Nimirum Rex imperat subditis volentibus per amorem: amat subditos, & eorum curam gerit, & ad eorum commodum, & utilitatem, rempub. gubernat. Unde & ab *Homero* Júpiter pater hominum & Deorum, & Principes & Reges patres & pastores Populorum vocantur. Ita & pater liberos ex se editos amat & eorum curam gerit. Quæ solidissima ratio convincit nimiam potestatem in liberos à verâ ratione, & ab ipso jure gentium abire & abhorreret, & esse potestatis potius abusum. Vid. *Heig & Hott. hic. Bach. ib. Car. Sigon. de antiq. jur. Civ. Rom. l. 1. c. 10. Bodin. l. 1. c. 4. Connan. l. 2. Comm. c. 13. n. 2. Coraf. de are. jur. l. 2. c. 6. Dov. En. l. 2. c. 20. c.* An autem Patri magis obtemperandum quàm matri. Prius *Aff. cum. Turturet. paral. Eib. juris. Dis. 35. p. 316.*

lib. 2. II. Conjugium ad tempus contractum, non est justum conjugium. §. 1. Et Romæ primum ita matrimonia instituta, ut nunquam dissolverentur: quemadmodum ex Romuli lege, quam *Dion Halicarn.* commemorat, facile est intelligi: *Mulierem nuptam, quæ ex sacris legibus cum viro convenisset, faciam ejus omnium & bonorum & sacrorum esse; quæ privata cujusque familie apud Roman. erant.* *Harpr. hic p. 228. n. 74.* Eamque legem *Modestinus* significans in l. 1. ff. de rit. nupt. *Nuptia, inquit, sunt consortium*

*in omnia vita, divini & humani juris communicatio. Quâ de causa per
 annos 320. divortium Romæ nullum fuisse, Dion. & Agell. l. 4. c. 3.
 testantur. Quod igitur solenne erat Romanis, ut sponsa cubiculū
 ingressa diceret marito, Vbi tu Cajus, ego Caja, id rectè de mutua
 in adversis & secundis rebus operâ accipi potest. Sed post obti-
 nuit, ut ex levioribus quoque causis uxores dimitterent, quod
 ostendit exemplum relatum à Plutarcho in vita Em. Pauli. Ro-
 mani cujusdam uxorem, pulcrâ & fecundam & pudicâ di-
 mittentis; & amicis improbantibus factum, respondentis, cal-
 ceum quoq; quem indutus erat, benefactum videri, sed neminem nosse,
 qua parte premar pedem. Jus autem non fuisse vicissim uxoribus
 repudiandi maritos, & ab illis discedere, indicio est querela mu-
 lieris apud Plautum: Nam si vir scortum ducit clam uxorem suam,
 Id si rescivit uxor, impune est viro. Uxor viro si clam Domo egressa
 est foras viro sic causa, exigitur matrimonio. Sed postea mori-
 bus in pejus ruentibus non minus uxori permillum fuit, repudium
 mittere marito; & elegans est locus apud Juvenal. sat. 10. de mulie-
 re, quæ crebro divertendo intra quinque annos octies nupsit. I-
 sta autem levitas merito displicuit Imp. Christianis, qui tantum
 graviores causas divortii admiserunt. Et quidem ex Justiniani
 constitut. accedente præsertim cognitione magistratus fieri divor-
 tium constat, præter adulterium, præcipue ob insidias & inimicitias
 capitales, & sævitiam intolerabilem & desertionem malitiosam.
 Nov. 22. 117. l. ult. C. de repud. de quibus alibi latius. Vid. Dd. hîc.
 Heig. hîc. n. 25. Bach p. 76 Gent. 6. de nupt. 6. Fôrsf. d. 3. th. 12.
 Beuff. & alii. Harpr. hîc. p. 222 n. 42.*

*Mercal. a. 4.
 st. 6.*

TITULUS. X.
 DE NUPTIIS.
 MEMBRUM I.

Continens Continuationem.

Nuptiarum requisita sunt .I. ut contrahentes sint Cives Rom.
 II. ut sint Puberes. Giph D. 3. th. 7. III. ut interveniat Consensus tam
 contrahentium, quàm quorum in potestate sunt. IV. Ut secun-
 dum legum præcepta coeant. pr. Unde à quarundam nuptiis ab-

76
abstinendum est: I. Ratione *Cognationis naturalis*; quæ est necessitudo eorum, qui unâ communiterve nati, vel ab eodem progeniti sunt. §. 1. 2. 3. 5. vel *legalis*. §. 10. II. Ratione *Affinitatis*; quæ est diversarum cognationum per nuptias copulatio. §. 6. 7. III. *Publicæ honestatis*. §. 9. *arg. l. 197. de R. J. Harpr. hinc. p. 218. n. 27.* Civiliter patria potestas acquiritur. I. Legitimatione; quæ est actus civilis, quo is, qui naturalis est, legitimus efficitur. Cujus species sunt: Oblatio curiæ, & subsequens matrimonium. §. 13.

MEMBRUM II.

Continens Quæstiones.

I. Utrum consensus parentum de jure Naturali; Civili, & Canonico sit necessarius? *Aff. arg. pr. cum Först. d. 3. tb. 18. Sc. Giph. d. 3. tb. 9. contra Robert. & Guibert. Vid. Ungeh. q. 5. Riem. dec. 2. q. 4. Arnst. de jure connub. p. 123. Don. En. 13. com. 20. L.*

II. Num rati habitio locum habeat in nuptiis? *N. cum Först. tb. 21. arg. d. pr. precedere, contra Wesf. & Lyclam. Vid. Ungeh. q. 6. Riem. q. 4.*

III. Num consensus sufficiat in nuptiis? *Aff. cum Giph. tb. 12. Ungeh. q. 4. Harpr. p. 204. n. 15.*

IV. Num frater cum sorore committat incestum jure genti? *Aff. cum Riemer. dec. 3. cor. 1. contra Först. hinc d. 3. tb. 24. Vid. Osterm. in Rat. p. 62.*

V. An ab alio vitiatam ignoranter ductam retinere quis debeat? *Neg. cum Riem. dec. 2. q. 6. Hæn. tb. 9. contra Först. Wesf. & Bronch.*

VI. An matrimonium inter fidelem & infidelem contractum debeat dissolvi? *Neg. cum Först. tb. 15. contra Canonistas.*

VII. Utrum matrimonium dissolvi possit ob veneficium, vel alia crimina, præter Adulterium? *Aff. cum Först. tb. 12. contra Treutl.*

VIII. An nuptiæ citra parentum consensum inire, si copula carnalis fuerit insecuta, possint rescindi? *Aff. cum Reza de divort. p. 79. & 144. & Riemer. dec. 2. q. 5. contra Först. & Wesf.*

IX. An possint invitum legitimum? *Neg. cum Hæn. tb. 19. & Faldin. l. 3. contr. c. 54. contra Salicer & Lupum.*

X. Num

X. Num Legitimatō per subsequens matrimonium de jure civili procedat etiam sine dotalibus instrumentis? Neg. cum *Bach. hic. & Henon. th. 7. contra Försf. & Treutl.*

MEMBRUM III.

Continens Antinomias,

I. In §. 1. *hic.* Adoptatis nuptias cum parentibus adoptivis etiam dissoluta adoptione contrahere interdicitur. Et in l. 55. §. 1. ff. *de ritu nupt.* filio jam emancipato ducere matrem ejus qui pater adoptivus fuit, permittitur. Vid. *Martin. in d. 1. th. 89. Bach. hic. p. 90.*

II. Duorum fratrum vel sororum liberos inter se conjungi posse asserit. §. 4. *hic.* Cui *Theophilus & Cajus* expressè contradicunt. *Försf. d. 3. th. 25. & Arum. Ex. 2. th. 13. Matth. hic. p. 37. Rittersh. diff. jur. Civ. & Can. p. 61. Treutl. vol. 2. d. 6. th. 2. e. Osterm. in Ration. p. 64.*

III. Comprivignos, qui neutrum parentem communem habent. Germ. *zwey zugebrachte Kinder* / rectè contrahere matrimonium, colligitur ex §. *mariti* §. *hic.* Cui tamen scrupulum movit *Ant. Matthæus*, ita quidem, ut hoc, quod statuitur, hoc §. & l. 34. §. 2. *de ritu nupt. l. 134. pr. de V. O.* ut contrarium juri divino *Lev. 18. v. 11.* inter naves Juris Civilis referre non dubitaverit. Qui tamen ex sententia *Bachovii hic. & ad Treutl. tit. de nupt. th. 3. b.* rectius fecisset, si in hoc & aliis capp. ab juris nostri reprehensione abstinuisset. Sed consensus tot interpretum ad refutationem novæ & temerariæ explicationis sufficere debet.

IV. In §. 9. dicitur *nec sponsam filii nurum esse*: Et vice versa filia meæ sponsus non est gener meus: *arg. l. 4. ff. de test. cujus tamen contrarium affirmatur in l. 6. & 8. ff. de grad. affin. Vid. Vult. hic. p. 80. Bach. p. 103. & Hoti. p. 50.*

MEMBRUM IV.

Continens Axiomata & Digressiones.

I. Legum præcepta sunt observanda. *arg. pr. Præsertim in hoc nuptiarum negotio. Diabolus enim illaqueat homines tetrīs libidinibus, ut irriter iram Dei adversus genus humanum.*

manum. Tristis est clausula, quæ ponitur in fine 18. capituli Levit. *Omnis anima, quæ fecerit abominaciones istas, eradicabitur.* Omnis anima, inquit, sive sint Reges, Principes, Domini, sive subditi, & infimæ conditionis homines; dabunt pœnas confusionum in libidinibus. *Casta Deus mens est, casta vult mente vocari.* Sic multis urbibus, regnis & imperiis exitio fuerant libidines. Sic *Sodoma* igne consumpta. Sic quoque tota tribus *Benjamin* deleta est. Sic *David*, lapsus adulterio, quantam ruina in isto populo traxit. Sic libido Regibus & decemviris *Rome* attulit finem. Et innumera

Tac. ii. Ann.

exempla! *Animo enim per libidinem corrupto nihil honestum inest.* Videant itaque qui illud usque ingeminant: *Licet si liber: certè sine castitate nemo videbit Deum.* Et si major cura Legum & castitatis esset, minus esset dissolutionum & pœnarum omnibus gradibus vitæ humanæ. Debet itaque ad preces & legum observantiam adhiberi etiam circumspectio quadam invitandis occasionibus, quia verissimum est, quod dicitur: *Vitare peccata est vitare occasione peccati.* Contra verò, *Qui amat periculum peribit in illo.* Et hoc voluisti dicta Poetarum: *Ipse alimenta sibi maxima præbet amor.* Item: *Intrat amor mentes usus dediscitur usu.* Vid. *Melanct. Posill. part. i. p. 543. Först. hist. Jurispr. Rom. l. i. c. 1. n. 9. & c. 3. n. 4. & Disp. meam de O. J. lib. 20. § 56. in*

Liv. lib. 9.

II. *Justæ nuptiæ nisi inter cives Romanes contrahi non possunt, pr. hic.* Olim Cives tantum Romani jura habebant conubiorum; nec nisi civi Romano eam cive erat connubium, præterquam si quæ rogatione hoc beneficii aliis etiam populis fuisset imperitum. Quod non tantum, ut *jur. Civitatis* esset illicitius, constitutum est; sed & ne in diligenda uxore peregrina peccaretur. Unde & alii, *ex eâ civitate, cujus quis est civis, verè dicitur uxorem duci putant.* De quo latè *Tiraqu. de ll. connub. 8. l. 1. p. 7. n. 12. Godofr. de Amorb. l. 2. c. 3.* Idemq; Politicis probari potest ex his, quæ disputantur apud *Aristot. Pol. l. 5. c. 7.* Ita apud Athenienses solum jus civitatis habuit, qui ex duobus civibus Atheniensibus natus esset. *Bach. hic. p. 83.* Ex peregrino igitur & Cive Romanâ, peregrini nascebantur, ut multis declarat. *Sigon. de Rep. R. l. 1. c. 9. pr. Brisson. de jure connub. pr.* Et si quis Romanus uxorem duxisset ex Latio

Latio, ea iusta uxor non erat; sed ex lege *Mensia* utroque parente
 cive eum, qui civis Romanus futurus erat, nasci oportuit. *Bodin. l. 1.
 c. 6.* Deinde quia & Reip. interest scire, quæ mulier cui marito
 jungatur, quoniam virorum animos non raro mulieres sibi totos
 devincere & corrumpere solent, quemadmodum peregrinæ mu-
 lieres à vera religione abduxerunt Salomonem, & Bacchanalium
 sacrilegiis implicârunt Romanos: *Arnif. de iure connub. c. 1. sect. 2.
 n. 12. & 4. c. 3. sect. 5. p. 154.* Postea tamen Romani ab eo iure ipsi
 desciverunt, & ex *Const. D. Antonini*, omnibus subditis illud ius
 datum est. *l. 17. ff. de statu hom. Heig. hic.* Interim tamen, si quis in
 ducenda uxore negligenter errasset, aut inconsulto impetu, futili
 & sibi ignominioso, Reipub. verò detrimentoso vinculo temerè se
 implicuisset, apud Romanos ex arbitrio Censorum, apud Lacedæ-
 monios ex lege multabatur. *Arnif. ib. n. 18.*

III. Impuberes iustas inter se nuptias contrahere,
 non possunt. *hic. l. 4. de ritu nupt.* Etas varia à variis definita
 est; alia quidem vitis, alia fœminis. In Masculis *Imp. XIV.* in Fœmi-
 nis 12. annos completos requirit. Fœminis verò biennio citiùs ius
 nub. ndi concessum, propter votorum festinationem. *Macrob. l.
 somn. Scip. c. 6. p. 57.* id e. doli capacitatè, prævenientem vim naturæ
 & periculū pudicitiz, ne in corpus si ū peccent. *Cypr. de spons. c. 9. §. 2.
 n. 7.* Quia perfectionem suo sexui congruentem maturius assequū-
 tur. *Godd. de contr. stip. c. 7. n. 181.* Etatem autem hanc *ll. Julia & Pa-
 pia* præfinivèrè, non quod præmaturâ venere juventutem ener-
 vari & ad Pigiaca sacra: panè capillos properare vellènt, sed ne
 lâqueum injicerent libidinum flammis agitatis. *Meliùs enim est
 nubere quàm uri.* Deinde voluerunt Romani eâ etate, quâ natura
 dat habilitatem generandi, matrimonium permittere civibus suis,
 ne illicitis & vagis concubitibus indulgerent, quod præsertim
 perpetuis bellis multis hominibus, & sobole semper subnascente
 iudigerent. Hinc varia olim præmia patribus & maritis, contra-
 pœnæ quædam & notæ calibus & orbis datæ & irrogatæ. *Bach.
 hic. p. 83. Coras. ad tit. de O. 7. p. 66. n. 13. Arnif. de iure connub. p.
 32. n. 25. Harpr. p. 132. n. 90.* Imò & ipse Dominus dixit: *Non est
 bonum hominem esse solum.* Contra verò Papa dicit, dicit diabo-
 lus: :

ilus: Homo non vivat in conjugio: fiat Monachus, fiat sacrifici-
 us. Hoc est unicum fundamentum impuri celibatus Clericorum.
 Sed nos constanter opponamus istud: *Dixit Deus*: Huic voci di-
 vine, qui non obtemperant, offendunt oculos Dei & Angelorum,
 contaminant cœlum & terram, polluunt totam naturam rerum,
 & tales non potest non punire Deus, cum in hac vita, tum post
 hanc vitam. Nam non posset genus humanum propagari, nisi fie-
 ret procreatio sobolis. Si *Adam & Eva* fuissent calibes, defuisset in
 eis genus humanum. *Melancti. post. part. 1. p. 554.* Utrum autem
 cives à Magistratu ad ineunda conjugia compellendi? *Aff. civi-
 Arnif. ib. p. 24. & p. 34.* Tollenda tamen superstitio seu opinio
 necessitatis, quasi omnibus sine exceptione necessariò imponen-
 dum sit conjugium; ut inhabilibus, oneratis magnis doloribus &
 curis Reipub. & Senibus. Hominem e. sexagenarium ducere
 uxorem, (*inquit Melancti. ib. p. 552.*) est fatuitas & stultitia, & al-
 iquid alienum à natura, quæ alioqui est infirma in senibus. Aliqui
 senes ita sunt stupidi, ut secundo vel tertio contrahant matrimo-
 nium. Hæc est stulta imaginatio, & Phantasia, & rectè dicitur:
Turpe senex miles, turpe senilis amor. Apud Athenarum est; *Tempus
 est amandi tempus ducendi uxorem; tempus cessare ab amoribus;* Item:
Extremum infortunium est senex amans. Sed hodie quousq; liceat
 uxorem ducere nullus terminus est, cum non tantum procreatio-
 nem liberorum, sed etiam alios fines nuptiæ habeant *Bach. bic. p.
 84. Don. En. Hillig. l. 13. c. 19. b. Schönborn. pol. l. 1. c. 5. Arnif. de ju-
 re connub. c. 1. & sect. 6. p. 34. & c. 2. sect. 1. p. 74. & de conjugii Se-
 num pag. 103.*

IV. Non tam spectandum, quid liceat, quam quid
 deceat, & publica honestati sit consentaneum, *arg. §. 1.
 & 9. bic. l. 44. & §. 1. & l. 197. de R. J.* Interdum licere dicitur id,
 quod rectum ex omni parte piumque est, etiam si fortè aliud quid
 fieri possit laudabilius, quale est illud *D. Pauli* Apostoli: *Omnia* (il-
 lius scilicet generis, cujus sunt, de quibus agere cœperat, & actu-
 rus erat) *licent mihi, sed non omnia expediunt.* Sic licet matrimo-
 nium contrahere, sed laudabilior est ex pio proposito *caelebs*
casus, ut ad Pollentium ex eodem Apostolo differit *Augustinus.*
Arnif. de jure connub. c. 1. sect. 7. p. 41. n. 14. Repetere quoque nu-
 ptias

1. Cor. 6. 17.

1. 2. c. 18.

prias licet: sed laudabilis est uno contentum esse matrimonio, ut
 hanc quaestionem explicat *Clemens Alex. Arnob. lib. c. 5. sect. 6. p. 308.* *Christi-*
anus conjux paganam conjugem licite relinquere potest, ut sensit
Augustinus; (quod quibus circumstantiis verum sit, discutere non
 est hujus loci) sed & potest retinere: itaque addit ille: *Virumq;*
quidem pariter licitum est per justitiam, quae coram Domino est: &
ideo nihil horum prohibet Dominus: sed non utrumq; *expedit. Arnob.*
ib. c. 6. sect. 5. p. 384. *Ulpianus* de venditore cui post diem praesti-
 tutum vinum licet effundere: *si tamen cum posset effundere, non ef-*
fundit, laudandus est potius. Alias verò licere aliquid dicitur, non
 quod salvâ pietate & officiorum regulis fieri potest, sed quod apud
 homines poenae non subiacet. Sic apud populos multos *scortari* li-
 cet: apud *Lacedaemonios* & *Aegyptios* etiam *furari* licebat. Apud
Quintilianum est: *Sunt quaedam non laudabilia natura, sed jure con-*
cessa, ut in XII. tabulis, debitoris corpus inter creditores dividi licuit. *l. 3. c. 8.*
 Est autem haec vocis *licere* significatio minus propria, ut rectè no-
 tat *Cic. Tuscul. 5.* de *Cinna* loquens: *Mihi contra non solum eò vide-*
tur miser, quod caecit, sed etiam quod ita se gessit, ut caecare ei li-
ceret: et si peccare nemini licet, sed sermone errore labimur: id enim
licere dicimus, quod cuiq; *conceditur.* *Recepta* tamen: ut cum idem
Cicero pro *Rabirio Posthumo* iudices sic alloquitur: *Quid decet*
vos, non quantum liceat vobis, spectare deberis: si enim quod licet
queritis, potestis tollere è civitate quem vultis. Sic *Regibus* dicuntur
 omnia licere, quia sunt *ἀνομιουχοι, exempti à poenâ humanâ.* At
 regem sive Imperatorem informans *Claudianus* rectè ait: *Nec ti-*
bi quid liceat, sed quid fecisse decebit Occurrat. & *Mufonius* castigat
 reges: *Qui in more habent dicere hoc mihi licet, non hoc me decet* *Eoq;*
 sensu sæpè opponi videmus quod licet, & quod oportet. *Amm.*
Marcellinus. *Sunt aliqua quae fieri oportet, etiam si licet.* *Plinius* in *Ep.*
Oportet quae sunt inhonestâ non quasi illicita, sed quasi pudenda vitare. *Theod. apud*
Cicero pro *Balbo*: *Est enim aliquid quod non oportet, etiam si licet.* *Cassiod.*
A rege illud regium: Cum omnia possumus sola credimus nobis licere
laudanda. *Vid. Grotius de jure bell. l. 3. c. 4. n. 11. Lips. Pol. l. 2. c. 10.*
Turturett. parall. Etb Jurid. dist. 22. p. 206.

V. Affinitas veneranda. arg. §. 6. Præcipuè autem iis,

qui

D

qui

Principum
cura circa
matrim.

12. Tit. 1. l. 3.
in agric.
lib. 1.

5. ann.

Tac. ann. l. 3.

qui ad clavum Reipub. affinitatum & matrimoniorum maxima cura est, atque esse debet, quod exinde & bella oriuntur, & rursus desinant, quemadmodum *Frossardus* venuste dixit, *magnorum ducum bella comicos habere exitus*. Quæ causa est, quare cum aliâs matrimonia libera esse debeant, id mutet in fœminis Augustis. Et enim *Agrippina*, viduæ Germanici, fœminæ potentæ avidissimæ, maritum petenti, *Tiberius* negavit, non ignarus, ut ait *Tacitus*, quantum ex *Repub. petere*tur. *Cæsar* enim metuebat, ne is cui fœmina, & à favore vulgi, & à familia potens nuberet, res novas adversas se moliretur, sibiq; imperium extorqueret, accedente uxorio animo dominandi avidissimo. Hinc *Africanus*: *Uxorem quare firmamentū familie*. Unde inter *Wisigothorum* leges hæc quoq; invenitur: *Viduam Regis Gothorum nemo in uxorem accipiat*. Etsi enim, ut eleganter ait *Tacitus*, *matrimonium ad majora nitenti decus ac robur*. Quâ itentidem arte *Octavia* filia *Claudii* Imp. *Neroni* desponsata est, quod ait *Historicus*, *majora patefacturum erat*, hoc est, aditum illi ad Imperium facturū. Et *Livius* de *Servio*: *Idem, inquit, affinitatibus, perq; nuptias filie, multos sibi cognatos amicosq; conciliat*. Nam Principum dignitas posita est in splendidis affinitatibus. Unde & nefas erat *Augustæ* domus splendorem in aliam familiam transferri; id enim dedignationem aliquam & contemptum *Cæsaribus* inla:urum erat, quod testatur *Tacitus*: *Romanam Rempub. in luctu fuisse, quod Julia Drusi filia, quondam Neronis uxor, denupsit in domum Rubellii Blandi, cujus avum Tiburtem equitem Rom. pleriq; meminerant*. Quemadmodum enim subjecti populi de victoriis Principum, de magnitudine, de probitate mirifice lætantur; sic de ipsorum quibuscunque jacturis, & de quâlibet existimationis ipsorum diminutione vehementer perturbantur. Inter cætera verò hoc subditos maximo mœrore afficere consuevit, cum videlicet ipsi *Principes indigna se matrimonia inveniunt*; quemadmodum de matrimonio *Sejanicum Julia Germanici* fore legimus, quantum dedecret, ut illa, cui avunculus *Augustus*, socer *Tiberius*, ex *Druso* liberi, se, ac majores, & posteros municipali adultero fœdaret. Et revera nunquam fuit exola affinitatum disparitas; idq; non solum in regio, sed & *Aristocratico statu*. In hoc enim, (in quo præcipuæ

cipua ac peculiare quædam familiæ rerum potiuntur) eadem ope niti decet, ne cum plebeiorum sanguine commisceantur Patritii, partim, quod hæc commixtio atq; affinitas Patritiorum nobilitatem existimationemq; tollit, vel saltem minuit: partim etiam, quod plebeji hæc affinitate moti & incensi Reipub. participes esse fatigunt: De quo cautum est in LL. tabb. *Patritii cum plebeis connubia ne junguntur*. Quam ob causam maximæ dissensiones fuerunt in Reipub. Romana, quippe quod hæc matrimonia (verba sunt Livij) *collusionem gentium, perturbationem auspicioꝝ publicoꝝ privatoꝝq; asserunt, ne quid sinceri, ne quid incontaminati sit, ut discrimine omni sublato, nec se quæquam nec suos noverit; quæmenim aliã vim connubia promiscua habere, nisi ut ferarum propè ritu vulgentur concubitus plebis patrumq;, ut qui natus sit ignores, cuius sanguinis, quorum sacrum sit, dimidiatus plebis, ne secum quidem ipse concors.* Est nimirum hoc arcænum dominationis Aristocraticæ; sicut & illud: *Ne quis ex optimatibus Principis alicujus filiam in uxorem ducat*, quod is fultus fretusq; hæc nuptiali dignitate, facillè animum dominandi sumat. Magis enim periculi res est in libera Reipub. Principem nasci; non secus, atque, ut Seneca ait, *semper magno constitit nasci Deum*. Affinitas itaque debito more contrahenda, & contracta veneranda. Neq; dubitatio ulla est, quin inter causas regnorum mutationis ab *Aristotele* consideretur matrimonij violentio, quemadmodum accidit Archelao. Vid. *Scip. Amirat. dif. in l. 5. pol. c. 10. Tacit. l. 5. c. 6. Clapm. de arcæ. rerump. l. 3. c. 21. §. l. 4. c. 8. § 9. & 17. Schönborn. pol. l. 2. c. 29. Arnif. de jure connub. c. 1. sect. 1. n. 8.* ubi deducit: *Reipub. interesse, ne promiscuè cuiquam cum quoquam contrahantur affinitates*: Et, *ne quis ignominiosam sibi & Reipub. quarat uxorem. n. 11. § 12.* Utrum autem satius sit simplicem, quàm doctam & astutam ducere uxorem? *Prius asserit Arnif. c. 1. sect. 3. n. 16. § c. 3. sect. 6. p. 137.*

VI. Spurii non intelliguntur habere patrem. *S. pen. hic. § l. 23. ff. de statu hom.* Unde nec in parentum potestate sunt. *l. 3. ff. de his qui sui vel al. jur.* nec illos agnatos habere dicuntur, cum agnatio per patrem acquiratur. *l. 4. ff. unde cogn.* Quales sunt ii, quos mater vulgò concepit. *hic.* Itaque *Aristippus* auctore *Laërcio*:

Cum illi meretrix diceret, abs te gravida sum facta: *Nihil*, inquit ille, *magis hoc nosti, quam si per spinas densissimas incedens diceres, Ista me pupugit.* Et Diogenes conspicatus meretricis filium, lapidem in turbam conjicientem: *Cave*, inquit, *ne patrem ferias.* Ipsi autem spurii ex damnata origine, præter suam culpam, in poenam infamiz incidere dicendi non sunt, cum illud ipsum nullâ expressâ lege caveatur, & magnam præterea iniquitatem contineat. *l. 6. pr. ff. de decur. cum possit quandoque macula generis, quæ in spurio est, virtutis splendore deleri, quâ ratione humili ex casa magni quandoque & clari viri prodierunt, quorum catalogum contexit Laetius. de spur. c. 55. in fin. Hartm. Piff. l. 1. q. 30. Mod. Piffor. l. 1. conf. 46. Heig. hic. p. 56. Disp. 2. supr. tit. 4. ax.*

TITULUS XI.
DE ADOPTIONIBUS.
MEMBRUM I.

Continens Continuationem.

II. ADOPTIONE: Quæ est actus legitimus, quo qui filius non est, pro filio habetur civiliter, ut scilicet familiam & hæreditatem cernat. Estq; duplex, vel adoptio in specie sic dicta vel *Arrogatio*: Illa est adoptio filiorumfam. & fit auctoritate magistratus: *Hæc est hominum sui juris, & fit auctoritate Principis. §. 1.*

MEMBRUM II.

Continens Quæstiones.

I. An filius, extraneæ personæ in adoptionem datus permaneat in potestate patris naturalis? *§. 2. hic. Aff. cum Treutl. disp. 2. tb. 10. a. & Wes in par. de adop. n. 6. contra. Ant. Maub. hic. & Aruma. d. 2. Ex. 20. Vid. Hen. tb. 23. Facb. l. 12. contr. c. 60.*

II. An quarta quæ impuberi arrogato, & postea emancipato, vel exheredato sine justa causa debetur, sit omnium bonorum? *§. 3. hic. Aff. cum Heig. hic. Donell. l. 2. comm. Harpr. p. 450. n. 19. contra Vultej. hic. & Bach. ib. Vid. Ungeb. q. 10. Hen. tb. 24.*

III. An Plebejus adoptatus à nobili, nobilis efficiatur? *Neg. cum Hanon. d. 2. tb. 21. & Harpr. hic. §. ult. p. 461. n. 5. contra Arum. tb. 21. Vid. Giph. dif. 4. n. 26. Treutl. v. 1. d. 2. tb. 10. a.*

I. An

IV. An adoptio actus sit legitimus? Aff. cum Arum. tb. 17. & Harpr. p. 445. n. 7.

V. Hermaphroditus an ad optare possit? Dist. cum Harpr. ad §. 10. p. 457. n. 7.

MEMBRUM III.

Continens Antinomias.

I. Nos Inter. §. 2. hic §. 8. tit. §. 9. l. 10. §. 1. C. h. l. & l. 10. vers. sed si quidem cum Marturio in contr. tb. 90. nullam contrarietate agnoscimus.

II. In §. 3. exigitur cautio personæ publicæ: cum tamen aliquis alteri planè inutiliter stipuletur. §. 4. & 18. infr. de inut. stipul. l. 385. §. 27. de V. O. Vid. Martin. ib. tb. 91. Bach. hic. p. 124. Oserm. rational. hic. p. 73. Harpr. p. 450. n. 6.

III. §. 4. hic. videtur implicare contradictionem: Adoptantem adoptando annis 18. debere precedere. Et tamen 14. etatis annu nuptias quem posse contrahere. Vid. Bach. p. 129. & Match. hic. p. 84.

IV. §. 5. & l. 37. & 43. ff. h. t. videtur repugnare ei, quod in §. preced. dictum est: Adoptionem imitari naturam. Bach. ib. p. 130. Marcil. hic. p. 87. Oserm. ib.

MEMBRUM IV.

Continens Axiomata & Digressiones.

• II. Etiam per principale rescriptum non debet aliquid fieri, nisi causâ cognitâ, & an honesta sit, expediatq; arg. §. 3. pr. Id enim faciendum esse, prudentissimus Historicorum 2. hist. 26. Tacitus admonet: Cum, Omnes, inquit, qui magnarum rerum consilia suscipiunt, estimare debent, an quod inchoatur, Reipub. utile, ipsi gloriosum sit. Non igitur Princeps pro libidine juris & honestatis repagula perfringere, leges figere, atque refigere potest. Nam er- si penes Ipsum omnis est jurisdictio, & ab eo, veluti perenni fonte in reliquos Magistratus inferiores dimanet. l. 1. & t. 1. de ambitu Wes. par. de jurid. Attamen non nisi evidenti aliquâ ratione & utilitate ipsi permissum est, ab eo recedere jure quod diu bonum & æ- quum visum fuit. Arguit enim illud Principem inconstantē, eumq; contēptibilem reddit cum legibus. Pacian. c. 3. n. 48. Principis itaq; voluntatē pro lege habemus, si honesta, si justa sit. Non n., quia Rex lib. 15. ff. de vult, justum est: sed quia justū, Rex ē ille creditur Nā que facta le- cond. inst. dunt

D 3

dunt pietatem, exilimationem: verecundam nostram, & contra bonos mores fiunt: nec facere nos posse credendum est. Ex impij Machiave li schola prodijt. *Ut sit pro ratione Principis voluntas.* Execranda hæc erat vox Ducis Albanæ in persecutione Belgica: *Los Juezes* (dicebat, si iudices æquitatem & rationes respicerent) *son vellacos: Basta que yo os lo mando; juidices sum bestia: sufficiat ipsis meum mandatum.* Et si executio innocentum ob rei crudelitatem differretur, dixit? *Por estas barbas, si os no lo hazeis, yo os hare aborcar: Per me am hanc barbam, si non feceritis, vos curabo suspendi.* Quæ voces non sani sunt hominis, sed crudelissimi Busridis. Quæ enim hæc esset potestas anomala, nullis frænari legibus, sed belluæ instar pro libidine vivere absque jure? Id potius potest Princeps, quod jure potest, pro communi scilicet utilitate. *l. 3. ff. de offic. pref. vig.* Finis namque humanæ legis est hominum utilitas. *c. erit. dist. 4.* Princeps igitur ad bonum potens, & pro communi hominum salute creatus est. *Topius de pot. pr. §. 3.* Et sapienter Poëta: *Non fas potentes posse fieri quod n. fas.* *Jctus de jure Princ. th. 45. §. 46. Lips. pol. l. 2. c. 10. Cbeckier. l. 2. pol. c. 1. tit. preced. axiom. 4.*

Eurip.

IV. Requirendus eorum consensus, de quorum præjudicio agitur, *arg. §. 7.* Ipse naturalirationi & æquitati consentaneum est, ut id, quod geritur, approbetur ab his, quorum interest, quiq; lædi ac proinde contradicere possunt. *l. 39. b. 1. Harpr. bic. p. 454. n. 2.* Quod ut in privatis facile admitto, ita in publicis hæreo. Illud quidem pro regula tenendum est: *Non debet alteri per alterum iniqua conditio inferri: Ad eod ut ne factio quidem Principis, id quod nostrum est, adimi nobis invictis possit.* Nec putandus est Princeps habere dominationem & plenitudinem potestatis, ut possit quodcunque lubet: cum etsi is supra leges civiles, teneatur saltem jure naturæ prohibente cuiquam suum detrahi, ac dari nostrum alteri, qui incommodo n. stro dicitur. Quare ausus est *Naboth* recusare lux rei venditionem Regi, & *D. Ambrosius* Imperatori *Valentiniano* traditionem Basilicæ. Cæterum hanc regulam perpetuam non esse communis doctorum est sententia. Exceptionem enim pati in causâ necessitatis, & magnæ publicæ utilitatis; *que*

l. 7. d. R. J.
Sen. de benef. l. 7. c. 4. §. 5.
l. 206. de R. J.
2. Reg.
23. q. 8.

qua preferenda privatorum contractibus. arg. l. 3. C. de primip. Quo-
ties enim Reipub. interest, privatas res in usum publicum destina-
ri, toties cives ac subditos à jure suo discedere oportet. Iniquum
id sanè videtur, imò miserabile, sed in favorem Reipubl. indul-
gentum; veluti Levinus Consul apud Livium: Respub. incolumis & pri-
vatas res facile salvas praeferat, publica perdendo, tua nequicquam ser-
ves. De tempore belli liquidum est. Jovius: Galli, inquit, obsesso à
Cæsare Mediolano adhortante Gritto Veneto necessaria, sed miserabili
ratione, suburbana aedificia incendunt, ne bis adponenda castra u-
teretur Caesar, & propius & tutius regentibus tectis muro succederet:
idq; Vercingetorix ait apud Cæsarem: Salutis causa rei familiaris l.
commoda negligenda esse, adeoq; suadet Gallis, ut aequo animo sua i-
pso frumenta corrumpant, aedificiaque incendant, qua rei fami-
liaris jactura, perpetuum imperium, libertatemq; se consequi vi-
deant. Licetne igitur Principi propter commodum Pacis, privatorum
non consentientium bona alienare, & hinc inde direpta remittere? Ira
videtur, inprimis si aliter pax fieri nequit: adeoq; cives perpetuò
omni actione excludantur. Nec est putandum hoc repugnare,
Juri divino & naturali dictanti, ut unicuiq; suum servetur, nemini su-
um auferatur: quoniam (ut Cicero dixit) Salus populi suprema lex
est, & nihil Deo acceptius &c. & magis secundum naturam, quam ut
publica tranquillitas, utilitasq; procuretur. Juris & divini & natu-
ralis multae sunt regulae, & earum aliae superiores, aliae inferiores;
quas quoties eventu collidi contingit, inferiores superioribus
cedunt, quin etiam ab his interpretationem exceptionemque
recipiunt: atque adeò regula inferior quae dicit suum nemini
esse tollendum, sic accipi debet, ac si conjuncta superiore, lex u-
nno verborum complexu sic scripta foret: Nemini suum esse
tollendum, nisi tamen publica salus aliud postulaverit. Duar. ad l.
1. ff. de pact. Ordinem enim illum Deus naturae parens, à quo Prin-
cipes omnes curam humanae societatis, & formam regenda Reipub.
accepserunt, constituit, ut privatis publica, & pretiosis pre-
tiosiora anteferantur. Justum quidem omnibus legibus, quen-
quam suas res tenere, sed justius earundem legum nura res suas qui-
busdam adimi, quam ut eo omisso pax, & quies, totius populi impe-
diatur.

lib. 26.

7. de bell.
Gall.

2.

l. 3. de ll.

l. 31. §. 1. ff. *diarur.* Estimanda est Justitia ex omnibus circumstantiis, & ut *Tryphonius* scripsit: *Hæc demum Justitia est, quæ suum cuiq; ita tribuit, ut non distrabatur ab ulla majori Justitie ratione.* Sic usucapio, multaq; alia legibus constituta, prima facie dura & iniqua apparent, quæ penitus inspecta reperiuntur æquissima: ubi videlicet publica necessitas æquitatem vincit, citius dixerim, ubi æquitas publicam necessitatem secuta est. Vid. *Pet. Gudelin. de jure pac. c. 6. Clapm. de arcan. rerum pub. l. 4. c. 16. Don. En. Hellig. l. 1. c. 12. e. Vasq. controv. illust. l. 1. c. 4. Baud. disc. de favore. Bronch. cent. 2. ass. 1. Harpr. p. 182. n. 27.*

V. Indulgentia Principis afflictis debet esse solatio. *arg. §. 10.* Cum ig. afferitur, Principem boni publici & obtinendæ pacis gratiâ posse etiam privatorum bona, actionesve condonare; benignior est sententia, refundi aliquid oportere iis, qui pro communi utilitate res suas amisèrunt. *arg. l. 1. §. 2. ff. ad l. Rhod. de jact.* *Æquissimum enim est (inquit Jctus) commune detrimentum fieri eorum, qui propter amissas res aliorum consecuti sunt, ut suas salvas haberent.* Et profectò vera æquitas est, in rebus cujusq; civium *Æquiditatis, conservatio,* quæ & benevolentiam multitudinis conciliat, & societatem civium tuetur. *Modò adsit, unde damnum resarciatur;* puta ob multitudinem privatorum qui res suas perdidèrunt; & quia damna sunt infinita, quibus fisci & Principatus bona vix sufficerent; & æraria civitatum exhausta, vel caussis necessariis reservanda, & cuncti cives adeò depauperati, ut nullum onus novi vectigalis ex quo damna sarciantur, ferre possint: aut verendum est, ne novis oneribus impositi, excitetur tumultus: in tantis angustiis, fatendum est, omitti posse damnorum repensationem; sic tamen ut quæ nunc fieri nequit, tunc fiat cum Respub. ad pinguiorem fortunam pervenerit: & quod pecuniâ rependi nequit, rependatur *saltem immunitate* aliisve privilegiis. Sicut fides Medicus, ut totum corpus sanet, quando alia via malura tollendi nulla est, crebrò unum membrum secatur, urit, vel amputat: ita bonus Princeps, ut Reipub. tranquillitatem restituat, quando aliud remedium non est, lædere quosdam privatos potest: ac cogitare debemus *omnem rationem expediendæ civium salutis Principi esse commissam,* & cui commissa est Reipub. simul rerum hominum privatorum, quatenus hæc illi;

illi ordine naturæ, tanquam rei digniori inserviunt, ad administrationem esse commissam. Neque est cur conquerantur, qui necessitate & publica utilitate cogente jacturam rerum suarum aliquam fecerunt: *Cura pro Republica mori, & ei nos totos dare, & omnia nostra ponere, & quasi consecrare debeamus.* Ibid. Gude-
linus. c. 7. Vasq. l. 1. c. 4. n. 11. & c. 5. Clapm. ib. c. 16. Hoffman. peric. Acad. 29. th. 20.

III. Tuta cautio est, quæ fit personæ publicæ arg. §. 3. *hic. Quare* privati hominis modum ac modestiam excedunt, qui curiosius inquirere au-
dent in actiones principum, qui à Deo constituti ad clavum Imperii, & quo-
rum cura ac vigilantia permittitur, ut videant, ne quid Respub. detrimenti ca-
piat. Tutores enim & depositarii sunt publicæ salutis, ut rem populi salvam fore,
& non everfam iri procurent ac spondeant. Quorum cautio subditis tuta
æstimanda. A Deo enim ista & isti: & *Quicumq; ipsorum potestati resistit. Dei ordi-*
nationi resistit. Quid calcitras? Principi summum rerum judicium dii dederunt,
subditis obsequii gloria relicta est. Imò Sacrilegii instar rescriptis principum
adversari. l. 5. C. de div. refer. Aut de principali judicio disputare. l. 3. C. de
crim. sacril. Quare omnes injurias, inquit Fr. Junius de transl. Imp. l. 1. c. 2. à
magistratu potius ferunt boni, quam atrocissimas, quam ut in eum invebant ser-
mone, scripto, opere, ad ordinis & pacis publicæ perturbationem. Vid. Arnseus de
autor. Princip. c. 2. n. 17. Lips. pol. l. 6. c. 5. Tholof. de repub. l. 26. c. 5. num. 25. 6.
ult. n. 8.

I. Duo vincula fortius ligant uno. arg. §. 2. Nam qui simplex, in-
firmus est; *triplicatus funiculus egrè rumpitur.* Pulchrâ id imagine Scilurus
Scytharum Rex suis representavit. Octuaginta filios, jam moriturus, adfer-
re fasciculum hastilium jussit, eumque singulis, ita ut erat colligatus, conftrin-
gendam dedit. Cùm autem quisque pro se id se præstare posse negaret; ipse
uno post alterum extracto hastili, omnia nullo negotio confregit, ostendens:
Concordiam ipsos firmos & insuperabiles conservaturam: Dissidio imbecilles &
instabiles eorum res redditum iri. Quod idem aliquantò crassiore similitudi-
ne sed non minus appositâ, Sertorius ob oculos posuit, cùm ejus jussu vir im-
becillus validi equi pilos ex caudâ singulatim nullo negotio evelleret: quod
robustus in equo strigoso invalidoque, caudam utrâque manu trahens non
potuit. Marcus Agrippa, vir ingentis animi dicere solebat, multum se huic Sallu-
stianæ debere sententiæ: *Concordia parvæ res crescunt. Discordiâ maxime dila-*
buntur. Hâc se agebat & fratrem & amicum optimum factum. Si Germani ean-
dem sententiam familiariter in animum reciperent, tum demùm eos verè
Germanos, hoc est, fratres, fraternoque vinculo minimè opportunos injuria
futuros, est quod speremus. Sin autem (audiant hoc è Teutonicis Imp. Ca-
rolo M. & Ludovico Pio, Teutones ac recondant in pectora sua) nos ipsos co-

E

medi

Cic. 2. De Off

1. Petr. 2.

Tac. 4.
Ann.Plin. l. 36.
c. 17.Stobarus
serm. 8. 2.Sen. ep.
94. ex Sa-
lust. Jug.
c. 20.

medimus, cito deficiemus. Tub. pac. Eren. p. 348. Lips. de dupl. concord. orat.

VI. Principales & augustæ Domus debent pluribus munimentis insistere, ne successor in incerto sit. *arg. §. u. in fin.* Permultum enim facit ad regnum conservandum; ut quovis tempore Imperii heres sit, & certus heres: inprimis hanc ob causam, quod Principatus sive regnum mortuo sine herede reg^o, facillè in partes distrahitur, & in aliam Rempub. muratur, ut testatur *Aristot.* & exempla sunt obvia in Alexandro, Philippo, Maria, Johanna regina Neapol. alijsq;. De Alexandro ita Justinus: *Alexander*, inquit, *rogatus, quem heredem faceret Imperii, respondit dignissimum; quâ voce veluti bellicum inter amicos cecinisset, aut malum discordia immisisset, ita omnes in emulationem consurgunt, & ambitione vulgi tacitum favorem militum quarunt.* Et Curt. lib. 10. *Sine certo*, inquit, *regis herede, sine herede regni, publicas vires ad se quemq; tracturum.* Deinde præsentia & certitudo heredis aliorum spes tollit: quod ait Tacitus: *Sic cohiberi pravas aliorum spes rebatur: & alibi: Plena Cesarum Domus, juvenis filius, nepotes adulti, moram cupiebat Sejani adferebant.* Quâ ratione Seneca heredes appellat *adminicula Augusti*: Sueton *subsidia aulæ* & confortes imperii: Plinius *subsidia Dominationis*. Ideoq; Augustus Germanicum adsciri per adoptionem à Tiberio iussit, ut pluribus munimentis insisteret. Nec novum hoc, neq; insolens fuisse apud antiquos. Nam & à Davide Salomonem filium inauguratum legimus? Principi enim nihil carius esse debet, quàm ut se moriente populus summâ pace & tranquillitate perfruatur. Quod fiet rectissimè, si de successore omnis tollatur contentio materia. *Sodin. l. 6. c. 5.* Neq; verò etiâ mortuus censetur, qui successorem certum reliquit. Ita olim Augusti destinati, *Cæsares & Præces Juventutis*: In Germania *Reges Romanorum*: In Hispania *infantes Regni*: In Gallia *Delphini & Regia primogenitij*: In Anglia *Principes Walliæ*: In Neapolitano Regno *Duces Calabriae* appellari cœperunt. Unde etiâ nata sunt *pacta illa gentilitia* de mutua successione: Græci vocant *ἀδελφονεγροπία*, *Erberbrüderung*, *Erbeinigung*: ut hujus gente extincta illius huic succedat. Vid. *disp. præc. tit. 6. art. 2. Scip. Amir. in disc. 2. in Tac. l. 1. Heig. quaest. 6. Clapm. de arcæ Revump. l. 2. c. 21.*

lib. 3. annual.

Principes Juventutis.

Annol. x. 2

VII. Antiquitas veneranda *arg. §. 12.* Etiam in Religionis negotio: Cujus tamen *autoritas non tempore æstimanda, sed numine: nec colere quâ die, sed quid cœperit convenit æstimare.* Quò studiosius unicuiq; faciendum, ut in tanto variarum opinionum diluvio, ad montes Sacræ Scripturæ se recipiat, & quod olim *D. Augustinus* Donatistis consilium dabat; in verbis Christi Ecclesiam, Christi & ejus antiquitatem quærat. Sic & *Chrysostomus*, cum alibi, tum ex professo in homil. in Acta 33. tractans illam quæstionem. *Quo pacto vera Ecclesia inter plures societates, qua hoc sibi nomen vindicant, possit discerni: Duo docet*

ceet

et esse instrumenta iudicandi, & quaestiones hujus decidenda: primò quidè VERBUM DEL, tum autem Antiquitatem doctrinae, non ab aliquo recetiore excogitata: sed ab ipso Ecclesiae nascentis principio semper cognita: Unde Ecclesia Catholica nomen nobis Lutheranis semper magnum fuit; sed istius, cujus praelustre membrum fuit Ecclesia Romana antiqua illa, quam D. Paulus docendo fundavit & confirmavit, cujus vestigia *καὶ ὁμοιότητα* si nova Romana premeret, nulla, nulla inquam lis, inter nos & istos merito audiretur: illam in D. Apostolo aspiciamus, meritoq; suspicimus; & novae Romanae novis inventis multipliciter mirè deformatae, reversionem & ad CHRISTUM unicuicum Ecclesiae antiquae magistrum & fundatorem, conversionem precamur. Sed ne falsam in alienam messem mittam, ad profanos me converto scriptores, apud quos tantum ponderis saepe obtinet antiquitas; ut ei non minimum deferatur. Antiqua enim & quae ab aureo illo seculo, habita sunt omnia meliora nostris: quia scilicet recentia à deis, propius etiam ad ipsos accedebant. Ita Plautus Trin. 2. 2. Antiquis vivito moribus: Sic Virg: Prisca & cana fides. Terent: Homo antiqua virtute & fide. Cicero pro Rosc. Homines antiqui, qui ex sua natura ceteros superent. Ennius ille tricornidis: Moribus antiquis res stat Romana virisq;. Insuper fuit magna sapientia (inquit Melancti. Possih. part. 3. p. 485.) apud majores. Es ist narrenwerck das etliche sagen/wir stud alleine flug. Nec doctrinas integras habemus, ut vetustas, neque Respublicas, noch wollen wir flüger sein/denn die Alten. Vid. Casaub. epist. ad Cardin. Perron. p. 20. Ebing. in Solis. Ep. p. 5. Taubm. ad Plaut. Capt. 4. 1. 2. p. 20. Diss. 2. tit. 5. ax. 1. § 2. Et Senum voces loco demonstrationis esse asserit. Turturett. paral. Eth-jurid. diss. 12. p. 114. Crab. de antiq. temp.

Adelpb 3.3.

TIT. XII.

Quibus modis jus patriae potestatis solvitur.

MEMBRUM I.

Continens Continuationem.

Potestas patriae ita constituta dissolvitur I. Morte naturali pr. II. Civili, nempe deportatione. §. 1. III. Servitute poenae, §. 3. IV. Patriatius dignitate. §. 4. V. Emancipatione. §. 6. Suspenditur ob jus polliminij, VI. Captivitate, §. 5. Transfertur VII. Adoptione, §. 8. Non amittitur Relegatione §. 2. nec militia aut Senatoria dignitate, §. 4.

MEMBRUM II.

Continens

QUESTIONES.] I. An matrimonio dissolvatur patria potestas? N. cum Arum. hinc. th. 24. Don. En. l. 2. c. 26. l. II. An dignitate doctoratus? Neg. III. An militia? N. IV. An Monachismo? N. cum Hannon. th. 25. contra. Först. diss. 3. th. 28. Vid. Boc. class. diss. 1. 13. th. 18. Ungb. Ex. 3. q. 11. Treul. vol. 1. diss. 2. th. ult. c. Ec. Harpr. p. 472. n. 4. V. Utrum ad emancipationis negotium Scriptura & acta rei gestae intervenire debeant? Aff. cum Boc. cl. 1. d. 13. th. 31. Haen. th. 7. contra Cothm. VI. An autem inviti possint emancipari? Neg. cum Bach. hinc. p. 194. Don. En. ib. g. Harpr. p. 489. n. 1.

ANTIN.] In §. 4. dicitur dignitas Patriatius summa: cum tamen in l. 1. C. de consul. consularis dicatur summa; imò & l. 3. Ec. C. de offic. praef. urb. Praefectura illa cunctis dignitatibus anteponitur. Vid. Bach. hinc. p. 24. Marci. hinc. p. 195. Don. En. ibi.

DIGRESS.] I. Indulgentia Principis & vitium tollit, & omne in pristinum statum restituit. arg. §. 1. hinc. Nam Principes sua tempora transactis de loco cedere non patiuntur. Unde Justinianus cum sua tempestate animadverteret in rebus civilibus.

92.
 l. ult. C. de
 pact.
 C. ast. l. 1.
 Ep. 6.
 Coh. l. 1.
 Cas. ib. l. II.
 Tacit. Agr.
 Claud.
 Curt. l. 5.
 c. 1.

vilibus nonnulla declinare à lemità justitiæ, professus est, se Principe talem esse tem-
 porum conditionem, quæ ea nullo modo pateretur. Cum sedita nostrorum temporum,
 inquit, non patitur. Hinc aliis quoque Principibus solemne fuit, suorum temporum
 vitia tollere; & omnè in pristinum statum restituere. Decet enim, inquit Theodori-
 cus Principem curare, quæ ad Rempub. spectant augendam. Sed indulgentia potius & com-
 mitate quadam curandi, ac moderatione, quam vi aut summo jure. Melior namq; via
 altera, & veri benigniq; Principis est, ad Clementia commodum transire interdum ter-
 minos æquitatis, quando sola est Misericordia, cui omnes virtutes cedere honorabiliter non
 recusant. Omnia scire, non omnia resequi: nec pœna semper, sed sæpius pœnitentia conteno-
 rum esse. Ignoscere pulchrum Jam misero, pœnaq; genus, vidisse precantem. Nec audi-
 endi semper importuni nescio cujus Reputationis ja&atores, qui speciosa dicta potius,
 quam usu necessaria suis Principibus inculcantes, Regnorum eos, ac provinciarum flo-
 rentissimarum jactura mulctarunt. Quod enim dedecus est principi, si quantumvis in
 speciem humili ratione, placidè subditos in officio contineat, & quod viri boni esse prin-
 cepti Oratorum scribit, à subditis exoratus, nonnunquam de jure suo cedendo, statum
 suum firmet? Quid interest utrum in superiore loco gradibus ligneis an lapideis
 ascendas, dummodò eò pervenias? Neque se infra decorum submittit Princeps, aut in
 ordinem cogitur, si Majestatis suæ gravitatem facili comitate modestiaq; temperet.
 --peragit tranquilla potestas, Quod violenta nequit. Vid. Lips. pol. l. 2. c. 13. Turturesst.
 paral. Eth. Jurid. p. 211. Beren. tub. pac. p. 72. supr. tit. 8. ax. 4. & 7.

Claudio

II. Principalis providentia debet omnia in melius reformare, & fictioni-
 bus explosis rectâ via intrare, illamq; aliis ostendere. S. 6. hic. Est enim viva
 Dei imago in terris; hujus itaque ut vestigiis adhæreat, æquum est: Et tanquam rex
 Jupiter omnibus idem, æ quo jure complectatur omnes. Nam ut Sol & dies, non oritur uni
 aut alteri, sed omnibus in commune profertur: Ita quoque qui Reipub. præsumt, totum coro-
 pus Reipub. curent oportet, atq; omnes eadem æquitate contineant, commodaq; cõsuum non
 discedant: ne, dum partem aliquam tumentur, reliquas deserant & abjiciant, imò ad exci-
 dium destinent. Quod qui faciunt, cū alieni faciunt, providentia principali; tum ipsi
 sibi ad ruinam gradum struunt. Etenim illius demum Principis magnitudo stabili funda-
 taq; est, quæ omnes tam supra se esse quam pro se sciunt: cuius curâ excubare pro salute sin-
 gulorum atq; universi quodidie experiuntur. Ita omnia in melius augebit, ita famam;
 Nulum e ornamentum Principis fastigio dignius pulchriusq; est, quam illa corona OB CI-
 VES SERVATOS, & efficiet, ut tanquam ad clarum & beneficium sidus certatim advola-
 turi sint. Modò rectâ viâ fictionibus explosis intrabit. Non e. docet Principem labium
 mentiens Quidquid hic rideant veteratores Machiavellistæ, & fictionu vafarum Do-
 ctiores Jesuitæ. Quibus pactum non pactum est, nò pactum pactum est, cum illis lubes. O vae
 ni! Certe illud scitum pro sumo habendam: Quacumq; arte verborum quis juret, Deus
 tamen qui conscientia testis est, sic illud accipit, sicut ille cui juratur intelligit. Imò nudo
 jus & reverentia verbo Regis inesse debet. Et Palabra de Rey por un gran sacramento, Pe-
 rez. aphor. 146. Quare: Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. Et si velit istam
 viam alios ostendere, ipsi intrato: Nam rectè facere Princeps cives suos faciendò docet.
 Nec causa occulta, quoniam ad alta illa versæ plerunq; mentes & oculi, nec tam im-
 perio opus, quam exemplo. Quod urget efficacius, quam ipsæ leges. Obsequium enim in
 Principem & emulandi amor validiora, quam pœna ex legibus. Vid. Lips. Pol. l. 2. c. 9. &
 Tac. 3. ann. l. 4. c. ult. h. 6. c. 7. Beren. tub. pac. p. 76. Idem de jure Princ. th. 72. Bodin. de Repub. l. 5. c. 6.

Virg.
 Plin. pan.
 c. 35.
 Sym. l. 9.
 Ep. 1.
 Sen. de
 clem. l. 1.
 c. 3.
 Sen. ib.
 Prob. 17.
 S. 7.
 Plant. Aut.
 Isid. l. 11. de
 sum. bono.
 Günth. l. 3.
 Prob. 1.
 Bell. l. 2.
 Vlin. Pan.
 Tac. 3. ann.

F I N I S.

00 A 6414

ULB Halle

3

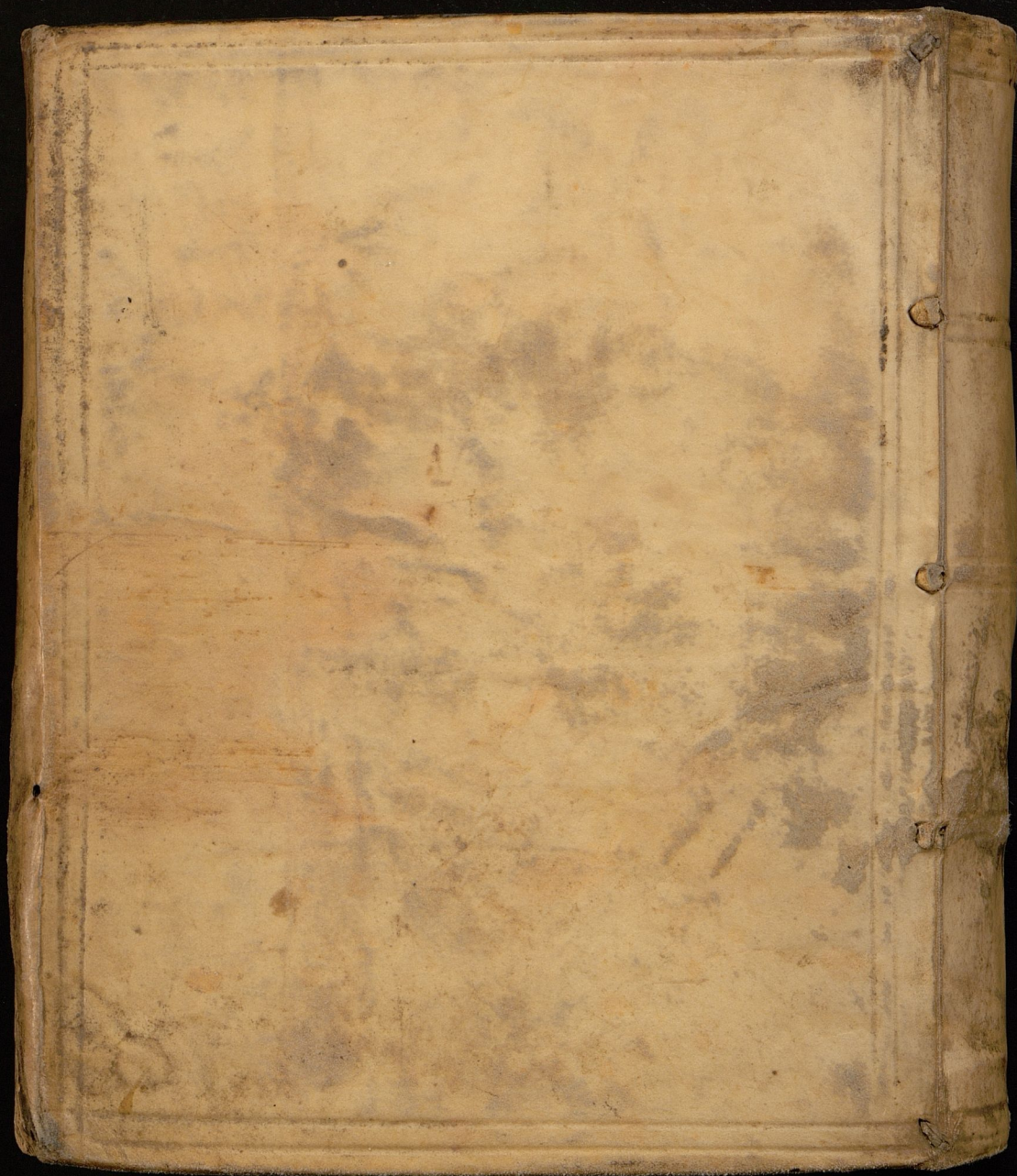
002 928 094

R

1017

3 57

CUM DEO!
COLLEGII INSTITUT.
PUBLICI
DISPUTATIO TERTIA,
Ethico-Politico-Juridica.
De
**PATRIA PO-
TESTATE, EJUSQUE**
tum Constitutione
Per
NUPTIAS, LEGITIMATIONEM,
ADOPTIONEM: TUM DISSOLUTIONE.
Ad Tit. 8. 9. 10. 11. & 12.
-EXHIBENS
TEXTUS
Continuationem, Quæstiones,
Antinomias & Axiomata.
Quam
Sub PRÆSIDIO
CHRISTIANI TAUBMANI
J. U. D. & Profefs. Publ.
Discutiendam proponit
JOACHIMUS Mager / Sedinò-Pomeranus,
Ad diem 29. Augusti. In Auditorio 7 Cætorum boris antemerid.

WITTEBERGÆ,
Typis AMBROSII ROTHII Acad. Typ. Anno 1635.